

Mendelova univerzita v Brně

Fakulta regionálního rozvoje a mezinárodních teritoriálních studií

Vybrané aspekty financování rozvojové spolupráce

Diplomová práce

Vedoucí práce
Ing. Jaroslava Rajchlová, Ph.D.

Bc. Lucie Mokrá

Brno 2016

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci *Financování rozvojové spolupráce* vypracovala samostatně a veškeré použité prameny a informace jsou uvedeny v seznamu použité literatury. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů, a v souladu s platnou Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací.

Jsem si vědoma, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 Autorského zákona.

Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity o tom, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity, a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

19. května 2016

.....

podpis

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala svojí vedoucí diplomové práce Ing. Jaroslavě Rajchlové, Ph.D. za odborné vedení práce, za trpělivost a cenné rady při zpracování diplomové práce.

Abstrakt

Mokrá, L. *Vybrané aspekty financování rozvojové spolupráce*, Diplomová práce, Brno, 2016.

Tématem této práce je předložit přehled přístupů vybraných zemí k finančním příspěvkům rozvojové spolupráce v souvislosti se vzdělanostní úrovní záměrně zvolených zemí subsaharské Afriky.

První část práce se věnuje základním pojmům důležitým pro toto téma. Popsány jsou principy rozvojové spolupráce vybraných států.

V další části práce byly pomocí kompozitního indikátoru porovnány státy v letech 2008 a 2014.

S pomocí výsledků kompozitního indikátoru byl porovnán směr investice rozvojové pomoci.

Klíčová slova

Rozvojové cíle tisíciletí, rozvojová spolupráce, oficiální rozvojová pomoc, kompozitní indikátor

Abstract

Mokrá, L. *The selected aspects financing of development cooperation*, Diploma Thesis, Brno, 2016.

The goal of this thesis is to present overview of approaches selected countries to financial contributions of development cooperation in relation to the educational levels of specific countries.

The first part is dealing with basic concepts important for this topic. Described are principles of development cooperation of the chosed countries.

States are compared with help of composite indicator in 2008 and 2014 in the second part.

Orientation of investment based on the outcome given by composite indicators is evaluated in conclusion.

Key words

Milenium development goals, development cooperation, official development aid, composite indicator

Obsah

1	Úvod	7
2	Cíl práce	9
3	Metodika	10
4	Literární rešerše	14
4.1	Rozvojová politika	14
4.2	Rozvojová spolupráce	14
4.3	Oficiální rozvojová pomoc (ODA)	14
4.4	Rozdělení rozvojové pomoci	16
4.5	Základní témata rozvojové pomoci	17
4.6	Seznam příjemců ODA	19
4.7	Výbor pro rozvojovou pomoc DAC	19
4.8	Aktéři rozvojové spolupráce	20
4.9	Kompozitní indikátor	22
5	Praktická část	23
5.1	Zahraniční rozvojová spolupráce ČR po vstupu do EU	23
5.1.1	Koordinace ZRS	26
5.1.2	Hlavní aktéři ZRS ze strany ČR	26
5.1.3	Česká rozvojová agentura	28
5.1.4	Vývoj financování ZRS	29
5.1.5	Etiopie	31
5.2	Zahraniční rozvojová spolupráce Německa	33
5.2.1	Aktéři ZRS	35
5.2.2	Rozvojová agentura Německa	36
5.2.3	Vývoj financování ZRS	37
5.2.4	Niger	39
5.2.5	Guinea	42
5.3	Kompozitní indikátor vybraných faktorů vzdělání	45
5.3.1	Kompozitní indikátor financovaných států	46
5.3.2	Kompozitní indikátor nefinancovaných zemí	50
6	Návrhová část	52
7	Závěr	55
8	Zdroje	57

9	Seznam zkratek.....	63
10	Přílohy	65

1 Úvod

Rozvojová spolupráce je v posledních letech stále častěji diskutovaným tématem, řešeným na mnoha mezinárodních konferencích a zaváděným do zahraničních politik mnoha států.

Rozvojovou spoluprací v podobě zvyšování ekonomické úrovně, akumulace kapitálu, transferu finančních a technologických prostředků a maximálního rozvoje techniky můžeme datovat už do 60. let 20. století. Tento způsob rozvojové pomoci měl vést k růstu hrubého domácího produktu a nárůstu životní úrovně. Ve skutečnosti tento způsob vedl pouze k prohloubení korupce, vnitřní nerovnováhy a rozdílných postavení jednotlivých zemí. V 70. a 80. letech byla pomoc zaměřena na základní lidské potřeby, umožnění vlastního výdělků, také individuální vývoj jednotlivých zemí a udržitelnost rozvoje. Od 90. let se formoval nový přístup k rozvojové spolupráci a spolu s ním vznikla na mezinárodní konferenci OSN koncepce Rozvojových cílů tisíciletí (MDGs - viz Přílohy). Tyto cíle byly schváleny na Summitu tisíciletí OSN v září 2000 v New Yorku, kde se 191 států zavázalo splnit tyto cíle do roku 2015. Tato koncepce představuje důležitý mezník v přístupu ZRS a stala se základem všech rozvojových politik a programů mezi všemi účastníky (Meislová; 2012; str. 44-45)

Den konce platnosti MDGs se blíží a o neúspěchu plnění stanovených cílů se hovoří čím dál častěji. Mnohé zprávy hovoří o tom, že ne všechny stanovené cíle se daří plnit podle plánu. Z toho důvodu bude třeba vypracovat nový koncept, který bude upraven podle aktuálních potřeb a založen jen na pozitivních výsledcích cílů současných. V září roku 2015 tak byl vypracován nový plán s názvem Agenda 2030 pro udržitelný rozvoj (tzv. SDGs), který má navazovat na Rozvojové cíle tisíciletí.

Ve své práci jsem se rozhodla analyzovat financování 2 vybraných zemí. První z nich bude Česká republika, jelikož jsem jejím občanem, je mi tedy ze všech zemí nejbližší. Druhou jsem zvolila Spolkovou republiku Německo (dále jen Německo). Německo má dle údajů OECD 3. největší objem rozvojové pomoci (viz obrázek v příloze). Bude tedy zajímavé porovnat rozdíly v přístupu k rozvojové spolupráci s těmi od České republiky. Ze zemí, kterým Česká republika a Německo poskytuje finanční pomoc ve formě rozvojových projektů, byly vybrány ty, které jsou na africkém kontinentu. Následně byla pak porovnána skupina „Low human development“ ze seznamu Human Development Index (celý seznam v příloze) s projekty, které Česká republika a Německo poskytuje v těchto zemích v oblasti vzdělávání. Za ČR tak byla vybrána Etiopie, za SRN Guinea a Niger.

Data pro vytvoření kompozitního indikátoru byla čerpána ze stránek Světové banky (World bank), s ohledem na častou nedostupnost dat, byly pro analýzu vybrány pouze roky 2008 a 2014, kde byla všechna data uvedených 3 afrických států k dispozici.

2 Cíl práce

Obecně formulovaným cílem této práce, je předložit přehled různých přístupů vybraných zemí k finančním prostředkům rozvojové pomoci v souvislosti se vzdělanostní úrovní záměrně zvolených zemí Subsaharské Afriky.

Oblast vzdělávání je zvolena z toho důvodu, že se jí věnují jak Rozvojové cíle tisíciletí a také proto, že je obsažena v Human Development Index, který slouží ke klasifikaci rozvojových zemí. Obecný cíl je naplněn v postupných krocích v dílčích cílech:

- Určit základní rozdíly ve financování zahraniční rozvojové spolupráce České republiky, Německa.
- Porovnat na základě výsledků kompozitního indikátoru státy v letech 2008 a 2014.
- Zhodnotit optimální směry investic vybraným zemím.
- Navrhnout možná zlepšení pro způsob financování poskytovaných Českou republikou.

3 Metodika

V první části práce byla použita literární rešerše, která na základě studia dostupných literárních zdrojů uvádí do řešené problematiky. Vzhledem k množství publikací, které o dané problematice pojednávají, byly zvoleny pouze ty relevantní. Tato část se věnuje definici rozvojové spolupráce a oficiální rozvojové pomoci, zmiňuje také její základní témata, seznam příjemců či aktéry rozvojové spolupráce.

Pro porovnání závislosti jednotlivých indikátorů na finanční rozvojové pomoci jsem zvolila analýzu kompozitního indikátoru, pro kterou jsem čerpala hodnoty ze stránek Světové Banky. Kompozitní indikátor je ukazatel, který může poskytovat vysvětlení ke složitějším věcem, nebo přibližovat jev, který není okamžitě rozpoznatelný. Hlavní charakteristikou indikátoru je, že kvantifikuje a zjednodušuje informace tak, abychom je lépe chápali. Musí být také praktický a realistický, s ohledem na mnohá omezení, která udávají implementační a monitorovací projekty. Jsou často kompromisem mezi vědeckou přesností a informacemi, které jsou dostupné. Jsou založeny na dílčích ukazatelích, které nemají společné jednotky měření a není zde žádný zřejmý způsob vážení těchto dílčích ukazatelů (composite-indicators.jrc.ec.europa.eu; 2016).

Konstrukce kompozitního indikátoru

Kompozitní indikátor lze sestavit na základě následujících kroků:

1. teoretický rámec – teoretický rámec by měl být vyvinut s cílem poskytnout základ pro výběr a
2. kombinaci jednotlivých ukazatelů do smysluplného souhrnného indikátoru,
3. výběr dat - indikátory by měly být vybrány na základě jejich analytické korektnosti (přiměřenosti), měřitelnosti a v rámci vzájemného vztahu,
4. doplnění chybějících dat – pozornost by měla být věnována metodám, jak doplnit chybějící data,
5. analýza s mnohými proměnnými - průzkumná analýza by měla zkoumat celkovou strukturu indikátorů, posoudit vhodnost souboru dat a vysvětlit metodické možnosti, například vážení, agregace, normalizace – indikátory by měly být normalizovány, aby byly srovnatelné; pozornost je třeba věnovat extrémním hodnotám, protože mohou ovlivnit následné kroky v procesu budování kompozitního indikátoru,

6. váhování a agregace - ukazatele by měly být shromážděny a váženy podle základního teoretického rámce,
7. robustnost a citlivost - analýza by měla být provedena pro posouzení odolnosti souhrnného indikátoru v určité oblasti, například mechanismus, včetně nebo vyjma jednotlivých ukazatelů, režim normalizace, doplňování chybějících údajů, volba vah a metody agregace,
8. návrat ke skutečným údajům - kompozitní indikátory by měly být transparentní a měl by být schopen rozložit se do svých základních ukazatelů a hodnot,
9. odkazy na jiné proměnné – měly by být prováděny pokusy korelovat kompozitní indikátor s jinými publikovanými ukazateli,
10. prezentace a vizualizace – kompozitní indikátory mohou být vizualizované nebo prezentované mnoha různými způsoby, které ovlivní jejich interpretaci (HANDBOOK ON CONSTRUCTING COMPOSITE INDICATORS, s. 19-40, 2008).

Chybějící hodnoty

Při využívání sekundárních dat se stává, že některé hodnoty jsou neznámé. S tímto faktem nelze nic udělat, ale podíl chybějících hodnot v datech by měl být nízký. (Minařík; 2013 str. 126)

Chybějící údaje často brání rozvoji kompozitních indikátorů. Absence dat může být náhodná nebo úmyslná. Pokud data chybějí naprosto náhodně (missing completely at random – MCAR), chybějící hodnoty nejsou závislé na zkoumané proměnné nebo na jiné pozorované proměnné v souboru dat. Pokud data chybějí náhodně (missing at random-MAR) znamená to, že chybějící hodnoty nejsou závislé na zkoumané proměnné, ale jsou závislé na dalších proměnných v sadě dat. Data chybějící záměrně jsou data, které je zbytečné zkoumat například díky předchozím zjištěním (výzkumům, informacím atd.). Not missing at random (NMAR) - chybějící hodnoty jsou závislé na samotných hodnotách. Bohužel neexistuje žádný statistický test pro hodnoty NMAR, žádný způsob jak posoudit, jestli data chybějí záměrně nebo náhodně.

Pro řešení chybějících dat existují 3 metody:

1. vypuštění dat – vynechává chybějící záznamy z analýzy,
2. jediná imputace,
3. násobná imputace – tyto dva způsoby považují chybějící data za součást analýzy a snaží se přiřadit hodnoty buď prostřednictvím imputace, regresním přičtením nebo Monte Carlo

algoritmem (HANDBOOK ON CONSTRUCTING COMPOSITE INDICATORS, s. 24-25, 2008).

Jelikož byly v případě této práce právě kvůli chybějícím datům zvoleny pouze roky 2008 a 2014, kdy jsou potřebná data dostupná, není nutné se vypořádávat s tímto problémem. Jako metoda standardizace bude zvolena metoda min-max. Při tvorbě kompozitního indikátoru bude využit program Statistika. V tomto programu budou data standardizována, a bude zde také vypracována korelace závislosti. Následně budou data normována a agregována metodou váženého součtu.

Metoda min a max

Ke standardizaci dat byla vybrána metoda min-max, která je rovněž uvedena v tabulce níže. Tato metoda normalizuje původní stupnici na stobodovou škálu 0-100. Pro indikátory typu Max vypočítáme hodnotu $B_j = \frac{X_j - \min\{X_j\}}{\max\{X_j\} - \min\{X_j\}} 100$. Pro indikátory typu min použijeme vztah

$$B_j = \frac{\max\{X_j\} - X_j}{\max\{X_j\} - \min\{X_j\}} 100.$$

Přitom $\min\{X_j\}$, $\max\{X_j\}$ reprezentují nejmenší a největší zjištěnou hodnotu. (Minařík; 2013, str. 128)

Stanovení Váh

Nejjednodušší je při počtu m indikátorů považovat jejich váhy za konstantní. Každý z indikátorů má tedy váhu 1 nebo váhu $\frac{1}{m}$. Obě možnosti standardizace vah se používají o při použití nekonstantních vah (Minařík; 2013, str. 126). I v případě této práce tedy budeme považovat proměnné za stejně významné a ke každé bude přiřazena váha 1.

Standardizace a agregace

Účelem standardizace je původní hodnoty indikátorů transformovat do podoby bezrozměrných veličin. V případě této práce je využita metoda normované proměnné, která nahrazuje rozměrný indikátor X_j typu max bezrozměrným $U_j = \frac{X_j - \bar{x}_j}{\sqrt{\text{var } x_j}}$ s nulovým průměrem

$(\bar{u}_j = 0)$ a jednotkovým rozptylem i směrodatnou odchylkou ($var u_j = \sqrt{var u_j} = 1$). U indikátoru typu min provedeme transformaci $U_j = \frac{\bar{x}_j - X_j}{\sqrt{var x_j}}$ (nebo hodnoty získané podle předchozího vzorce násobíme -1) (Minařík; 2013, str. 128). Před samotnou metodou byl indikátor Min vynásoben hodnotou -1. Následně byla metoda zpracována v programu Statistika pod složkou Data → Standardizace. Po tomto kroku byly původní hodnoty přeměněny na bezrozměrné a lze je agregovat. Pro ověření správnosti postupu byli některé z výsledků autorkou přepočítány manuálně. K tomuto přepočtu bylo využito údajů, které byly vypočítány pomocí programu Statistika a jsou uvedeny v přílohách 8 a 9.

Ze zemí, kterým Česká republika a Německo poskytují finanční pomoc ve formě rozvojových projektů, byly vybrány ty, které jsou na africkém kontinentu. Následně byla pak porovnána skupina „Low human development“ ze seznamu Human Development Index (celý seznam v příloze) s projekty, které Česká republika a Německo poskytuje v těchto zemích v oblasti vzdělávání. Za ČR tak byla vybrána Etiopie, za SRN Guinea a Niger.

Data pro vytvoření kompozitního indikátoru byla čerpána ze stránek Světové banky, s ohledem na častou nedostupnost dat, byly pro analýzu vybrány pouze roky 2008 a 2014, kde byla všechna data uvedených 3 afrických států k dispozici. Ukazatelé byly zvoleny s ohledem na to, které by mohly ovlivňovat vzdělanostní úroveň země, s opětovným přihlédnutím na dostupnost dat.

Vybraný vzorek bohužel nemohl být rozšířen o více zemí, ani o více indikátorů jelikož data z afrických států nejsou často vůbec shromažďována, natož zveřejňována.

Výsledný indikátor vybraných faktorů vzdělání bude porovnán s výdaji na rozvojovou pomoc České republiky a Německa.

Práci uzavírá návrhová část, kde jsou interpretovány výsledky prováděné analýzy, dopady financování rozvojové spolupráce a omezení této práce. V závěru jsou shrnuty rozdíly rozvojových politik států.

4 Literární řešerše

4.1 Rozvojová politika

Obecně řečeno se jedná o program, který slouží k dosažení určitého cíle nebo cílů. Někteří bilaterální nebo multilaterální donoři mají vlastní rozvojové politiky, své politiky ale mohou mít také nevládní organizace atd. Tyto politiky jsou v interakci s dalšími politikami, přičemž může někdy dojít ke konfliktům. V takovém případě mluvíme o nekoherenci politik.

K hodnocení jednotlivých rozvojových politik byl vyvinut Commitment to Development Index (CDI). Cílem tohoto nástroje je zhodnotit, jak politiky rozvinutých zemí napomáhají v rozvoji chudším zemím. Ukazatel zahrnuje oblasti, které mají vliv na rozvoj chudších zemí. Jsou to obchod, investice, migrace, životní prostředí, bezpečnost a technologie. Index penalizuje země, které v některé oblasti poškozují zájmy rozvojových zemí. Od roku 2012 zahrnuje CDI 27 zemí, kromě členských zemí Výboru pro rozvojovou pomoc OECD (také zmiňováno jako DAC) jde také o skupinu zemí Visegrádské čtyřky¹. Mezi země s nejvyšší hodnotou tohoto indexu v roce 2012 patřilo Dánsko, Norsko a Švédsko. Naopak mezi země s nižší hodnotou patřilo Japonsko, Itálie nebo USA. (Opršal; 2014; str. 11)

4.2 Rozvojová spolupráce

Obecně označuje vnější zásah do rozvojových zemí za účelem pozitivní společenské změny, nejčastěji snížení chudoby. Rozvojová pomoc je reakcí na začátek studené války, založení Organizace spojených národů a dekolonizaci. V médiích bývá nejčastěji zmíněna pouze oficiální rozvojová pomoc (ODA), což je užší pojetí. Koncept rozvojové spolupráce se od jejího založení samozřejmě vyvíjel, v dnešní době se tak více užívá politicky korektnější výraz rozvojová spolupráce (Dušková; 2011; str. 266-268).

4.3 Oficiální rozvojová pomoc (ODA)

Rozvojová pomoc vznikla v 50. letech 20. století a zhruba ve stejné době vyvstala otázka, jaké výdaje je možné považovat za rozvojovou pomoc. Kvůli vyloučení některých položek byla v roce 1961 vytvořena Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (OECD) a to na podnět Výboru pro rozvojovou pomoc.

¹ Visegrádská čtyřka – uskupení České republiky, Maďarska, Polska a Slovenska uzavřené roku 1991 za účelem vzájemné spolupráce (mvcr.cz; 2014)

Oficiální rozvojová pomoc (Official Development Assistance, ODA) označuje toky prostředků bilaterálních donorů do rozvojových zemí (také do multilaterálních institucí), které jsou:

- a) poskytnuty oficiálními agenturami (tj. národními, popřípadě místními orgány státní správy)
- b) jsou použity s hlavním cílem podpořit ekonomický rozvoj a blahobyt v rozvojových zemích
- c) mají koncesionální charakter (jsou zvýhodněné - v případě půjček musejí mít povahu spolufinancování s grantovou složkou ve výši nejméně 25%) (Opršal; 2014; str. 12).

Jsou vyloučeny půjčky poskytované na méně než jeden rok. Splátky poskytnutých půjček jsou považovány za tzv. negativní toky a jsou odečteny z celkového objemu poskytnuté pomoci. V některých případech mohou toky dosahovat záporných hodnot, což znamená to, že rozvojová země splatila více, než obdržela.

Členové DAC (development assistance committee) dále odsouhlasili, že z oficiální rozvojové pomoci bude vyloučeno:

1. Vojenské pomoci – oficiální pomoc nesmí obsahovat dodávky a služby vojenského charakteru. Dluhy, které vznikly pořízením vojenského materiálu atp., nejsou odpouštěny. Nicméně náklady, které vzniknou použitím vojenských kapacit, například na dopravu humanitární pomoci, jsou přijatelné.
2. Peacekeeping - náklady spojené se silovými aspekty mírových misí není možné vykazovat jako ODA. Co se však zahrnout může je: podpora lidských práv, volební monitoring a rekonstrukce, repatriace a demobilizace vojáků, odminování atd. Tyto operace musí mít rozvojový charakter.
3. Civilní policejní činnost – náklady na výcvik policejních složek
4. Sociální a kulturní programy – podpora kulturních institucí a sportovních zařízení.
5. Pomoc uprchlíkům – náklady spojené s pomocí uprchlíkům z rozvojových zemí po dobu prvních 12 měsíců pobytu, náklady spojené s repatriací uprchlíků.
6. Jaderná energie – pouze mírové využití jaderné energie – výstavba jaderných elektráren, jaderná a radiační bezpečnost.
7. Výzkum – takový, který je zaměřený na problémy rozvojových zemí.
8. Protiteroristické aktivity – zaměřují se na bezpečnostní hrozby, ne na podporu ekonomického a sociálního rozvoje.

Vzdělávání, osvěta a další aktivity – náklady na sekundární, terciární a další vzdělávání občanů z rozvojových zemí. (Opršal; 2014; str. 12-13)

4.4 Rozdělení rozvojové pomoci

Rozvojová pomoc se může rozdělit na bilaterální (dvoustrannou) a multilaterální (mnohostrannou). Vznikla také další, trojstranná forma rozvojové pomoci.

1. Bilaterální pomoc zahrnuje prostředky od dárcovské země státům s nižší úrovní socioekonomického rozvoje.
2. Multilaterální pomoc je pomoc poskytovaná multilaterálními organizacemi. Pokud bilaterální dárcové poskytnou pomoc multilaterální instituci, mluvíme o mnohostranně-dvoustranné pomoci.
3. Trojstranná spolupráce funguje mezi tradičním donorem, novým donorem a příjemcem pomoci. Tradiční donor poskytuje finance a know-how, noví donoři přinášejí relevantní zkušenosti.

Podle obsahu můžeme pomoc rozdělit na **finanční**, která může mít podobu půjček nebo grantů. **Technickou**, která je definována OECD jako přenos znalostí, zkušeností a know-how. Prostřednictvím vysílání odborného personálu a expertů, organizování školení, vzdělávání a podpory výzkumu. Dalším typem je **hmotná** pomoc ve formě hmotného materiálu nebo vybavení. Například lékařských přístrojů, pracovních strojů, učebních pomůcek a humanitární materiál. Specifická je potom **potravinová** pomoc. Ta má nejčastěji podobu přímých dodávek potravin do postižených regionů. V případě válečných konfliktů, přírodních katastrof, nebo akutního nedostatku potravin mluvíme o krizové potravinové pomoci. Neakutní potravinová pomoc může být poskytována prostřednictvím trojúhelníkových transakcí. Donor poskytne finance na nákup potravin, ty se ve třetích zemích pořídí a dopraví do zasažené oblasti. Takové transakce mají zajistit potraviny s nižšími náklady a zároveň podpořit místní ekonomiku.

Dále můžeme rozdělit pomoc na projektovou nebo programovou. Při projektové pomoci donor financuje nebo realizuje individuální rozvojové projekty. Programová pomoc se dále může rozdělit na sektorovou a rozpočtovou podporu (Opršal; 2014, str. 15 - 16).

- a) projektová spolupráce - vztažena ke konkrétnímu zásahu dárcovské země (např. v oboru školství - vybavení školy apod.). Do těchto sektorů plyne nejvíce pomoci.
- b) programová spolupráce - vztažena k širšímu rámci úsilí o snižování chudoby, tak jak je definuje daná rozvojová země
- c) sektorová spolupráce - zaměřena na konkrétní sektor

- d) přímá rozpočtová podpora - převod finančních prostředků přímo partnerské vládě. Dárcovská země potom dohlíží, zda byly prostředky použity na snižování chudoby (Dušková; 2011; str. 266-268)

V **humanitární** pomoci se jedná o krátkodobé intervence s cílem zlepšit situaci obětí přírodních katastrof nebo katastrof lidmi způsobených. Zabezpečuje základní potřeby a snaží se obnovit standardní životní podmínky. Jako jediná je tato pomoc poskytována i vyspělým zemím a může být i dlouhodobá. Obvykle je rozdělena do fází, první je krizová pomoc, dále rehabilitace, nakonec přichází fáze obnovy (Opršal; 2014; str. 16).

4.5 Základní témata rozvojové pomoci

Z mnoha rozvojových problémů byly s postupem času některé vyčleněny a nejvíce důležitými a řešenými se staly následující:

1. Populační exploze – díky nárůstu populace vznikly pochyby o dostatku potravin, vody a energie. Vyvstalo téma udržitelnosti rozvoje měst atd. (Exnerová; 2005, str. 104).
2. Ekonomická nerovnováha – velká část populace žije stále pod hranicí chudoby. Za méně než 1,25 dolar denně žije podle údajů světové banky z roku 2011 14,5% populace, což představuje přibližně 1 miliardu obyvatel² (worldbank.org; 2014; str. 18).
3. Životní prostředí a energetické zdroje – velká část témat zahrnuje otázky z ekologie, problémy skleníkového efektu, rozšiřování pouští, půdní eroze, půdní degradace, úbytek lesů/pralesů, změny klimatu, znečištění půdy, vod a ovzduší a problémů znečištění oceánů i výlovu ryb (Exnerová; 2005, str. 104).

Tato témata jsou ve skutečnosti řešena jako:

1. Boj s bezprostřední chudobou (potraviny, voda) – každý 4. člověk na planetě žije na hranici hladu, každý den umírá až 35 000 dětí, až 1,1 miliardy lidí nemá přístup k nezávadné pitné vodě (Exnerová; 2005, str. 104).

² hranice 1,25 dolarů je v cenách z roku 2005 a reprezentuje průměr mezinárodní hranice chudoby 15 nejchudších rozvíjejících se zemí. (worldbank.org; 2014 - Full report http://www.worldbank.org/content/dam/Worldbank/gmr/gmr2014/GMR_2014_Full_Report.pdf)

2. Podpora vzdělávání – ngramotnost a nedostatek vzdělání jsou hlavní překážkou vývoje rozvojových zemí. V roce 2006 nemělo přístup k základnímu vzdělání kolem 73 milionů dětí. Podle odhadů se ve školním roce 2005/2006 zapsalo do studia na základní škole cca 88 %. Hlavním problémem je nevyřešený nerovný přístup k dívkám a chlapcům. Dívky jsou stále více vylučovány ze vzdělání než chlapci. Mezi dětmi, které základní školu nenavštěvují, je až 60 % dívek. Dále se téměř třetina dětí nemůže zúčastnit docházky, protože žije na venkově. Až 37 % dětí z nejchudších domácností nemá přístup k vzdělání (rozvojovka.cz)
3. Podpora zdravotnictví – nejdůležitější v oblasti zdravotnictví je zastavení šíření HIV/AIDS. Do dnešní doby si nákaza vyžádala více než 36 milionů životů a dalších 35,5 milionů s nákazou žije. Zpráva WHO uvádí, že v roce 2012 se objevilo přes 2 miliony nově nakažených. Dobrou zprávou však je, že se zvyšuje počet léčených, stejně jako se zvyšuje množství využívaných preventivních opatření (studentsummit.cz; 2014; str. 14) Součástí tohoto cíle je zlepšit zdraví matek a snížit dětskou úmrtnost. Až 300 000 žen zemřelo v roce 2013 na příčiny spojené s těhotenstvím a porodem. U 40 milionů porodů v rozvíjejících se regionech nebyla k dispozici odborná pomoc (undp.org; 2014).
4. Rozvoj podnikání – některé oblasti trpí vysokou nezaměstnaností a nízkým počtem pracovních míst. Rozvojová spolupráce se tedy zaměřuje na rozvoj podnikání, rozšiřování pracovních příležitostí, zvyšování kvalifikace obyvatel atd.
5. Fyzická infrastruktura – bez dopravní sítě se neobejde žádná země. Patří sem vybudování dopravní sítě i moderní telekomunikace.
6. Životní prostředí – rozvojová spolupráce se často zaměřuje na otázky životního prostředí jako ekologické katastrofy, záchrany živočichů a rostlin, geologických průzkumů, zalesňování.
7. Energetické zdroje – problémem je otázka soběstačnosti a dlouhodobé udržitelnosti energetických zdrojů (Exnerová; 2005, str. 104-105).
8. Gender a demokratizace, good governance – poslední dobou se do popředí dostávají otázky postavení žen. V mnoha společnostech mají ženy nižší postavení než muži, což jim odepírá některá práva jako je přístup k informacím, zdravotní péči, vzdělání atd. (gdrc.org)

4.6 Seznam příjemců ODA

Oficiální pomoc může být poskytována pouze do zemí uvedených v seznamu příjemců ODA, který sestavuje Výbor pro rozvojovou pomoc OECD (DAC). V tomto seznamu jsou uvedeny země, které jsou podle pravidel Světové banky v kategorii zemí s vyššími středními příjmy, nebo v kategorii nižší. Také zde nemohou figurovat země, které jsou členy skupiny zemí G8, Evropské unie, nebo se ke členství chystají. V roce 1993 byla snaha o upravení tohoto seznamu, která však nebyla zcela úspěšná, proto se v roce 2005 vrátil jednodušší strukturovaný seznam dle výše příjmů (Dušková; 2011; str. 192-193)

4.7 Výbor pro rozvojovou pomoc DAC

Výbor byl založen jako součást OECD v roce 1961 skupinou západních donorů a je mezinárodním fórem některých rozvinutých zemí, na němž jsou diskutovány otázky rozvoje a omezování chudoby v méně rozvinutých zemích světa. Postupně se rozrůstal a dnes zahrnuje až 25 bilaterálních donorů. Jedním z členů je Evropská komise, která je považovaná za samostatného donora. Členské země poskytují cca 95% světové pomoci. Pozorovatelský status má Světová banka, Mezinárodní měnový fond, a Rozvojový program OSN (Dušková; 2011; str. 356-357 a Opršal; 2014; str. 22-23). K poslednímu rozšíření došlo 14. května 2013, kdy se plnoprávnými členy staly Česká republika a Island. Česká republika je první postkomunistickou zemí, která vstoupila do tohoto elitního klubu dárcovských zemí. Hlavní cíle výboru jsou zvyšování efektivity rozvojové spolupráce a navyšování objemu rozvojové pomoci. Byly vytvořeny dílčí pracovní skupiny, které se věnují jednotlivým specifickým oblastem rozvojové spolupráce a sdružují odborníky z jednotlivých členských zemí. Existují tak skupiny zaměřené na statistické výkaznictví, otázky rovnosti pohlaví, bezpečnostní aspekty rozvojové spolupráce atd.

Mezi praktické výsledky činnosti OECD/DAC patří především:

- směrodatné dokumenty v oblasti rozvojové spolupráce, které sice nejsou pro členy DAC právně závazné, přesto však mají vliv na formování rozvojových strategií členů OECD/DAC.
- přehledy a hodnocení rozvojové politiky jednotlivých států (peer reviews). Hodnocení probíhá cca jednou za 4 roky. Obsahují kritiku činnosti i doporučení pro další postup.
- zprávy a statistiky rozvojové pomoci. Některé z členských států a další dárci posílají pravidelně data o tocích své rozvojové pomoci, které výbor následně zpracovává

a publikuje. Kromě oficiální rozvojové pomoci sleduje také další toky nazývané oficiální toky, soukromé toky, a čisté soukromé dary (Opršal, 2014, str. 22-23).

Struktura orgánů DAC:

1. Sekretariát- sídlo v Paříži, 70 stálých zaměstnanců
2. řada pracovních skupin:
 - Working Party on Statistics - definice oficiální rozvojové pomoci, statistické výkaznictví, objemy rozvojové pomoci
 - Working Party on Aid Effectiveness and Donor Practices - sledování efektivity pomoci
 - Network on Development Evaluation- hodnocení výsledků rozvojových programů a projektů
 - Network on Environment and Development Co-operation - monitoring rozvojových aspektů životního prostředí
 - Network on Poverty Reduction - sleduje sektory a jejich vliv na snižování chudoby
 - Network on Governance - princip podle kterého je dobrá veřejná správa a instituce předpokladem rozvoje
 - Network on Conflict, Peace and Development Co-operation - vyhodnocuje bezpečnostní aspekty rozvojové spolupráce (Exnerová; 2005; str. 121)

4.8 Aktéři rozvojové spolupráce

Aktéři rozvojové pomoci přispívají z veřejných zdrojů nebo z veřejných a soukromých příspěvků.

Převážně se jedná o vlády z rozvinutých zemí. Jedná se například o:

1. Mezinárodní finanční instituce - například Mezinárodní měnový fond, Světová banka a jiné vytvořené za účelem regulování a rozvíjení globálního ekonomického trhu.
2. Agentury OSN - rozvojový program OSN (UNDP), Světová zdravotnická organizace a Dětský fond OSN (UNICEF). Tito aktéři jsou ale závislí na příspěvcích členských států takže jejich vliv je poměrně malý (Exnerová; 2005; str. 103-104).

2.1. Rozvojový program OSN (UNDP)

Vznikl v roce 1966 spojením dvou organizací - Expanded Programme of Technical Assistance a United Nations Special Fund. UNDP je nejdéle fungující program OSN a je největším poskytovatelem grantů. Působí ve 166 zemích světa, ve kterých se snaží

o prosazování globálních rozvojových cílů a o řešení problémů na lokální úrovni.

Zaměřuje svou činnost na 5 hlavních oblastí:

- a) pomoc zemím s budováním demokratických systémů
- b) omezování chudoby
- c) prevenci krizí a odstraňování jejich následků
- d) energetice a životnímu prostředí
- e) HIV/AIDS a další nemoci a epidemie

Poskytuje také poradenství v oblasti rozvoje a pomáhá budovat kapacity potřebné k ekonomickému růstu. UNDP také přímo spravuje Kapitálový fond OSN, patří pod něj i Program dobrovolníků OSN (Dušková; 2011; str. 281-282)

3. Vlády - vlády jednotlivých států a příslušné instituce. V tomto případě je důležitý objem prostředků věnovaných na pomoc chudým zemím. Zvláštní důraz je kladen na efektivnost, systémovost a dlouhodobou udržitelnost. Stejně důležitá může být pro jiné vlády transparentnost, efektivnost a zodpovědnost při spravování poskytnutých prostředků (Exnerová; 2005; str. 103-104).

3.1. U státem řízených institucí rozlišujeme 5 základních systémů managementu rozvojové spolupráce, tzv. Rozvojové agentury:

- a) integrované ministerstvo zahraničních věcí - v rámci tohoto systému je rozvojová spolupráce začleněna do jednotlivých teritoriálních oddělení (např. Nizozemsko, Finsko)
- b) ředitelství, divize, či oddělení rozvojové spolupráce v rámci ministerstva zahraničních věcí (např. Švýcarsko, Irsko)
- c) ministerstvo stanovující širší rozvojovou politiku o implementační agenturu (např. Česká republika, Německo, Švédsko, Norsko)
- d) samostatné ministerstvo nebo agentury rozvojové spolupráce - systém uplatňovaný v Kanadě, Austrálii, USA a VB
- e) několik ministerstev s jednou implementační agenturou – např. v Rakousku, Francii a Portugalsku (Dušková; 2011; str. 272-273)

4. Evropská unie

5. Veřejnost, občanská hnutí, nevládní organizace (Exnerová; 2005; str. 103-104)

Nejznámější rozvojové agentury najdeme v příloze číslo 4.

4.9 Kompozitní indikátor

Indikátorem v obecné rovině je myšlen statistický ukazatel, kterým se snaží objasnit určitý jev nebo trend, který nemusí být na první pohled zřejmý. Hlavní charakteristickou vlastností indikátorů je, že mohou zjednodušit informaci takovým způsobem, který napomáhá pochopení vývoje ve všech oblastech života. Výhodou využití kompozitního indikátoru, je možnost komplexního shrnutí určitého problému, snadná interpretace a pochopení, redukce dílčích indikátorů. Nevýhodou může být špatná interpretace, nesprávné výstupy což může vést ke skrytí nedostatků a určení nesprávných nápravných opatření. Kompozitní indikátory jsou používány na celém světě a přesahují hranice regionální úrovně. Představují ukazatel, který je složen z dílčích indikátorů a tak v sobě zahrnuje více informací. Tyto sub-ukazatele mohou být v různých měrných jednotkách, mohou vykazovat odlišný stupeň závislosti a mají rozdílnou úroveň a variabilitu. Z tohoto důvodu jsou kompozitní indikátory stále vyhledávanějšími.

K nejnámějším kompozitním indikátorům patří:

1. index lidského rozvoje (human development index)
2. index ekonomické svobody (index of economic freedom)
3. index chudoby (multidimensional poverty index) (Hübelová; 2016, str59).

5 Praktická část

5.1 Zahraníční rozvojová spolupráce ČR po vstupu do EU

Rok 2010 je pro českou rozvojovou spolupráci významný. Předně proto, že před 15 lety byla obnovena zahraniční rozvojová spolupráce. Následně bylo v roce 2007 přijato usnesení vlády o transformaci systému ZRS ČR a jeho centralizaci a v roce 2010 byla završena institucionální transformace. A to prostřednictvím přijetí zákona o rozvojové spolupráci.

Po dokončení transformace byly kompetence v ČR rozděleny následovně. Koordinace spolupráce je pod dohledem Ministerstva zahraničních věcí, Česká rozvojová agentura odpovídá za administraci rozvojové spolupráce.

Rada pro ZRS vytváří prostor pro ministerstva, ČRA platformu podnikatelů, nevládních neziskových organizací a Asociaci krajů pro pravidelné konzultace nad strategickým řízením ZRS. V roce 2010 tato Rada dokončila koncepci ZRS ČR na období 2010-2017, ve které stanovila nové teritoriální a sektorové priority (FoRS; 2011; str. 2).

Koncepce ZRS a ČR na období 2010-2017 potom mění rozdělení zemí na:

1. Programové země: předpokládá se dlouhodobá spolupráce, jednotný program na podporu rozvoje, transformace a integrace. Afghánistán, Bosna a Hercegovina, Etiopie, Moldavsko, Mongolsko.
2. Projektové země: ve střednědobém horizontu podporovány z prostředků ZRS ČR - Gruzie, Kambodža, Kosovo, Palestinské autonomní území, Srbsko.
3. Bývalé prioritní země: od jejich podpory bude ČR postupně upouštět zhruba po roce 2014. (podpora v 2013-2014) (Opočenská; 2012; str. 99).

Rok 2010 představoval důležitý mezník nejen pro zahraniční rozvojovou spolupráci ČR ale také pro celosvětové snahy o snížení chudoby. Na tento rok si členské země EU stanovily první termín pro splnění Barcelonských závazků navyšování rozvojové pomoci³.

Objem ZRS v roce 2010 činil 4,34 mld. Kč. Došlo k navýšení podílu rozvojové spolupráce na HND na 0,13 %, to však bylo způsobeno snížením růstu HND a také výrazným nárůstem multilaterální pomoci. Na té se z 3/4 podílí část povinných příspěvků do rozpočtu EU.

³ do roku 2010 se členské státy EU zavázaly navýšit objem svých ZRS na 0,51% pro skupinu zemí EU 15, země EU 12 se měly snažit navýšit objemy ZRS na 0,17% (FoRS; 2011)

Bilaterální spolupráce ve výši 1,514 mld. Kč dosáhla v roce 2010 nejnižší hodnoty za poslední 4 roky. Kvůli rostoucímu objemu multilaterální spolupráce vyvstala potřeba vypracovat strategii mnohostranné spolupráce, která by stanovila cíle rozvojové politiky ČRv mezinárodních organizacích (FoRS; 2011; str. 1-11).

V tomto roce také ZRS přijala nový nástroj - rozpočtovou podporu. Rozpočtová podpora byla poskytnuta Mongolsku - 7 mil. a Afghánistánu - 8 mil. K poskytování této pomoci je země vedena snahou o převedení priorit a zavedení rozvojových aktivit na partnerské země.

Zhruba 25% české bilaterální ZRS zaujímala tzv. zveličená pomoc, kterou představují hlavně náklady na stipendia studentům z rozvojových zemí, pomoc uprchlíkům v České republice a odpouštění dluhů. NNO poukazují na to, že tato forma pomoci dlouhodobě nepřináší nové finanční zdroje a jejich dopad na řešení rozvojových problémů je přinejmenším diskutabilní. (FoRS; 2011; str. 2-3)

Rozvojová politika v roce 2011

V roce 2011 byly přijaty programy spolupráce s Mongolskem, Moldavskem, Bosnou a Hercegovinou a Etiopií. Také vzrostl objem ZRS - o necelá 2 %, na 4,43 mld. Kč, což lze v období krize považovat za pozitivní. Přispělo k tomu navýšení mnohostranné spolupráce, tedy hlavně příspěvky do Evropské unie a jejího Evropského rozvojového fondu a Organizace spojených národů. Dvoustranná spolupráce naopak poklesla o 154 mil. Kč - na 1,4 mld. Kč. Z plánů, které jsou vypracované do roku 2015 vyplývá, že podíl multilaterální spolupráce bude růst. Finance pro bilaterální projekty totiž zůstanou na stejné úrovni.

Ve stejném roce ale poklesl podíl hrubého národního důchodu věnovaného na rozvojovou spolupráci z 0,13 % na 0,12 % oproti roku 2010. Stále tedy neplní závazek, který stanovuje ODA - výše prostředků 0,33 % HND. Nebyl ani vypracován plán jak tohoto cíle dosáhnout.

Česká spolupráce se od roku 2011 soustřeďuje na menší počet zemí, čímž se snaží zvyšovat účinnost této pomoci.

Česká republika financuje země, které jsou rozdělené na:

- a) 5 programových
- b) 4 projektové

- c) 3 tzv. phase-out země (spolupráce s nimi má být ukončena do roku 2015)
- d) a 3 prioritní země programu transformační spolupráce zaměřené na podporu lidských práv a demokracie.

Nejvíce financí na bilaterální rozvojové projekty v zahraničí v roce 2011 směřovalo do prioritních zemí české ZRS. Největším příjemcem byl Afghánistán. Největší objem prostředků bilaterální ZRS plynul v roce 2011 do skupiny zemí s nižším středním příjmem podle klasifikace OECD/DAC (zejména Mongolsko, Moldavsko, Gruzie). Skupina nejméně rozvinutých zemí světa (v rámci české ZRS např. Afghánistán, Etiopie, Kambodža a Angola), která by z rozvojové spolupráce měla nejvíce těžit, se co do objemu prostředků dostala až na druhé místo.

Rok 2012

V roce 2012 byla dokončena transformace systému české ZRS, která trvala od roku 2007. Od roku 2012 je tedy sjednocena odpovědnost, pravomoci a rozpočet pro ZRS ČR pod Ministerstvo zahraničních věcí (MZV). Zlepšují se tak předpoklady strategickému plánování a koordinaci ZRS. Odted' tedy zahraniční rozvojová pomoc spadá do kompetence Odboru rozvojové spolupráce a humanitární pomoci (ORS) na MZV. Na meziresortní úrovni působí Rada pro ZRS jako koordinační a poradní orgán. Česká rozvojová agentura má na starosti implementaci ZRS ČR – zejména rozvojové projekty.

Byla přijata Strategie pro poskytování vládních stipendií studentům z rozvojových zemí a také Strategie mnohostranné rozvojové spolupráce. Kromě toho byl zahájen program vysílání vysokoškolských pedagogů na univerzity v partnerských zemích a zpracování strategií podpory zapojení českých subjektů do financování projektů z rozpočtu EU a Evropského rozvojového fondu (EDF) (FoRS; 2013; str. 3)

Skutečná pomoc

Evropská konfederace CONCORD v roce 2012 zavádí metodiku tzv. skutečné pomoci. Zahrnuje prostředky určené na rozvojové aktivity pro snižování chudoby a podporu nejzranitelnějších skupin obyvatelstva v rozvojových zemích. Od oficiálních statistik tak odečítají položky jako náklady na uprchlíky, část nákladů na vládní stipendia a tzv. vázanou pomoc (FoRS; 2012; str. 1-2)

5.1.1 Koordinace ZRS

Ministerstvo zahraničních věcí ČR připravuje strategické a koncepční dokumenty, každoroční Plány dvoustranné rozvojové spolupráce i střednědobé výhledy; zadává evaluace rozvojových projektů a programů a řídí Českou rozvojovou agenturu.

ČRA zajišťuje realizaci rozvojové spolupráce, včetně identifikace vhodných projektů, jejich formulace, vypisování výběrových řízení, podpisu smluv a monitoringu projektů.

Rezortní ministerstva se účastní práce v Radě pro ZRS, která zajišťuje meziresortní koordinaci a koherenci mezi cíli a prioritami ZRS a ostatními nástroji vládní politiky.

Zastupitelské úřady v prioritních zemích plní významné úkoly při identifikaci a formulaci vhodných projektů i při monitoringu jejich realizace, jsou důležitým kontaktním místem pro státní a jiné instituce v partnerských zemích i pro české realizátory. Řada úkolů ve vztahu k partnerské zemi vyplývá také ze závazků ČR přijatých v EU (Opočenská; 2012; str. 99)

5.1.2 Hlavní aktéři ZRS ze strany ČR

Aktéři rozvojové spolupráce z obecného hlediska byli popsáni již výše. Nyní bych ráda zmínila aktéry rozvojové spolupráce v České republice.

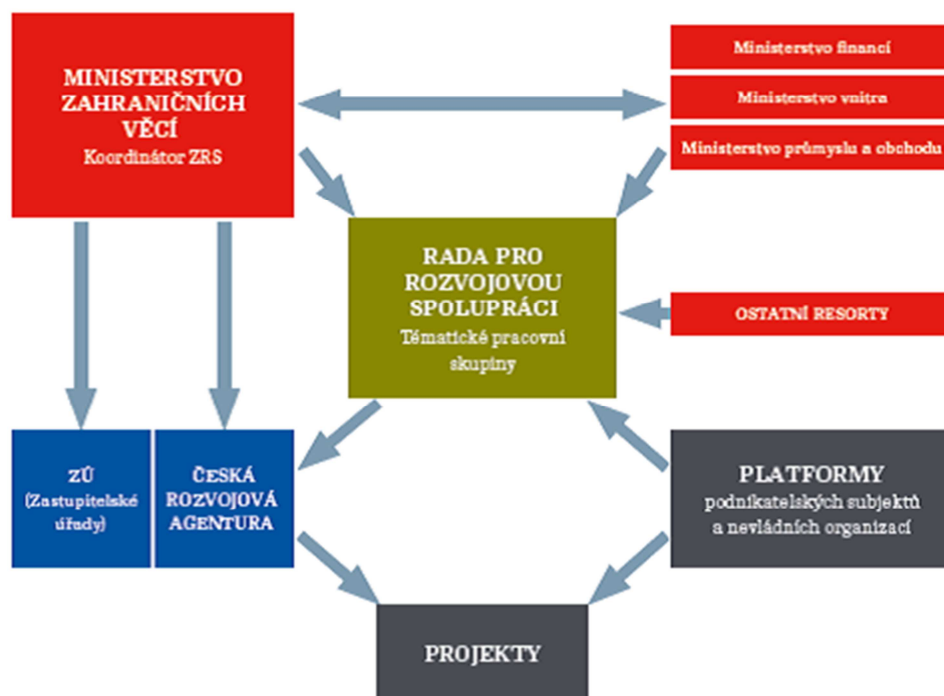
- A. Ministerstvo zahraničních věcí a Česká rozvojová agentura – je ústředním orgánem státní správy pro oblast zahraniční politiky. V tomto rámci vytváří koncepci, koordinuje ZRS a vnější ekonomické vztahy. Ve spolupráci s Ministerstvem vnitra koordinuje poskytování zahraniční pomoci.
- B. Rada pro ZRS – jejím úkolem je zajišťovat koordinaci a koherenci zahraniční rozvojové spolupráce a připravovat doporučení ministrů zahraničních věcí, který je z kompetenčního zákona za tuto oblast odpovědný vůči vládě.
- C. Územní samosprávy – kraje a obce ČR se zapojují formou meziresortní spolupráce, kterou navazují se správními celky v partnerské rozvojové zemi. Tato spolupráce se často zaměřuje na oblast veřejné správy a její transformaci.
- D. Akademický sektor – jeho role spočívá ve výzkumu a v šíření osvěty mezi českou veřejností. Na bilaterálních rozvojových projektech se podílí především v oblasti

školení a vzdělávání, například prostřednictvím Institutu tropů a subtropů České zemědělské univerzity.

- E. Nevládní neziskové organizace - v České republice nejsou oficiálním, právním termínem, právní formou ani statutem právnické osoby. Může se sem řadit například občanské sdružení, obecně prospěšná společnost, nadace nebo nadační fond, registrovaná církev nebo náboženská společnost nebo jimi zřízená právnická osoba. Takovéto organizace jsou v ČR sdružovány pod platformou neziskových organizací FoRS=Fórum pro rozvojovou spolupráci. Hlavním úkolem této platformy je zastupování společných zájmů členů a posilování spolupráce a vztahů mezi státními institucemi v ČR a EU a nevládními organizacemi na poli rozvojové spolupráce. Dalším subjektem, který sdružuje NNO je Česko proti chudobě. Seskupuje organizace, které se zabývají humanitární a rozvojovou pomocí, vzděláváním a k tomu také spolupracují s organizacemi, které se věnují otázkám mezinárodního obchodu, zadlužení, gender problematice a životnímu prostředí. Hlavním cílem je seznámit veřejnost s globální chudobou.
- F. Podnikatelské subjekty - realizují projekty v oblasti průmyslového rozvoje, zemědělství, životního prostředí, infrastruktury atd. Externalita jejich činnosti představuje modernizace, rekultivace, opravy nebo přenos know-how.

Příklady NNO: Člověk v tísni, ADRA, Charita česká republika, ARPOK, ShineBean, SIRIRI, FAIR, o.s., Surya, Nadační fond Microfinance (Opočenská; 2012; str. 100-103)

Obrázek 1 – Institucionální zajištění zahraniční rozvojové spolupráce ČR

Zdroj: partnerskamesta.cz; 2013

5.1.3 Česká rozvojová agentura

Od 1. ledna 2008 působí jako implementační agentura pro plnění úkolů v oblasti zahraniční rozvojové spolupráce (ZRS). Byla zřízená zákonem, řízená je Ministerstvem zahraničních věcí a organizačně spadá pod Sekci mimoevropských zemí a rozvojové spolupráce. Mezi hlavní funkce patří příprava a realizace bilaterálních projektů ZRS ve spolupráci s dalšími orgány a Radou pro zahraniční rozvojovou spolupráci, která reprezentuje jednotlivá resortní ministerstva. Je také odpovědná za identifikaci, formulaci, realizaci a monitorování projektů, stejně jako za přípravy výběrových řízení na veřejné zakázky nebo vypisování dotačních výběrových řízení (cra.cz, 2010 – výroční zpráva).

ČR se soustředí hlavně na technickou spolupráci, kde může uplatnit komparativní výhody. Realizace projektů je zadávána formou veřejných zakázek a od 1. července 2010 také formou dotací nestátním neziskovým organizacím a dalším oprávněným subjektům. Před vypracováním projektu je zahájena identifikační mise, která má za úkol určit sektorová témata a projektové náměty rozvojové spolupráce v souladu s prioritami partnerských zemí. Na základě sektorových témat je potom rozhodnuto o formě zpracování projektu. V případě programových zemí vychází identifikace ze zpracovaných střednědobých Programů

spolupráce mezi ČR a těmito zeměmi. V případě zemí bez programu spolupráce je pro identifikaci využito strategických dokumentů (koncepce ZRS ČR, dokumenty partnerské země). Ty náměty, které jsou vyhodnoceny jako vhodné, postupují do fáze formulace a zadávání dokumentace pro výběrová řízení na realizátory projektů (cra.cz, 2010 – výroční zpráva).

5.1.4 Vývoj financování ZRS

V následující tabulce můžeme vidět finanční prostředky uvolněné pro ZRS v rozvojových zemích.

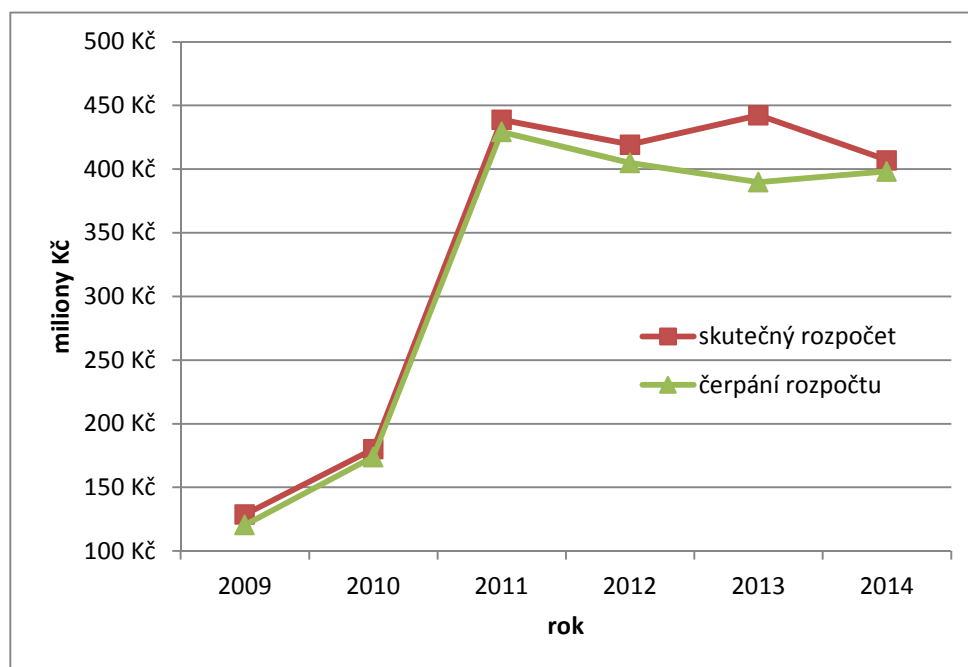
Tabulka 1 - Přehled financování ZRS ČR

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
skutečný rozpočet	128 737 000 Kč	180 106 000 Kč	438 893 000 Kč	419 300 000 Kč	442 409 966 Kč	407 038 282 Kč
čerpání rozpočtu	120 514 000 Kč	173 872 600 Kč	429 302 000 Kč	404 921 000 Kč	389 756 507 Kč	398 207 652 Kč
nevyčerpáno	8 223 000 Kč	6 233 400 Kč	9 591 000 Kč	14 379 000 Kč	52 653 459 Kč	8 830 630 Kč

Zdroj: czda.cz; 2008-14

Pro lepší přehlednost vývoje, je zpracován graf.

Graf 1 - Přehled vývoje financování ZRS ČR

Zdroj: czda.cz, vlastní zpracování

V grafu bohužel chybí údaje za rok 2008, jelikož nebyly v dostupných dokumentech uvedeny.

Na grafu můžeme vidět, že prostředky na rozvojovou pomoc z roku 2010 se na rok 2011 značně zvýšili. Od roku 2011 poskytuje ČRA dotace i na projekty realizované v tuzemsku a v oblasti trilaterální spolupráce, v této oblasti bylo také možné využívat zdroje Evropské komise. Z tohoto důvodu se částky značně liší.

V roce 2013 byla výše nevyčerpaných prostředků rozpočtu okolo 12%. Důvodem bylo vytížení ČRA spojené s vyhlásováním veřejných zakázek a také zpoždění realizace projektů například kvůli klimatickým problémům. Nastaly také finanční, institucionální a kapacitní problémy na straně partnerů v rozvojových zemích. Konkrétní země ČRA neuvádí, avšak vzhledem k údajům v tabulce č. 3. můžeme předpokládat, že problémy nastaly v Gruzii, Bosně a Hercegovině a Moldavsku.

Jak je zmíněno již v úvodu práce, pro vytvoření kompozitního indikátoru byla v případě České republiky z oblasti vzdělávání zvolena pouze Etiopie.

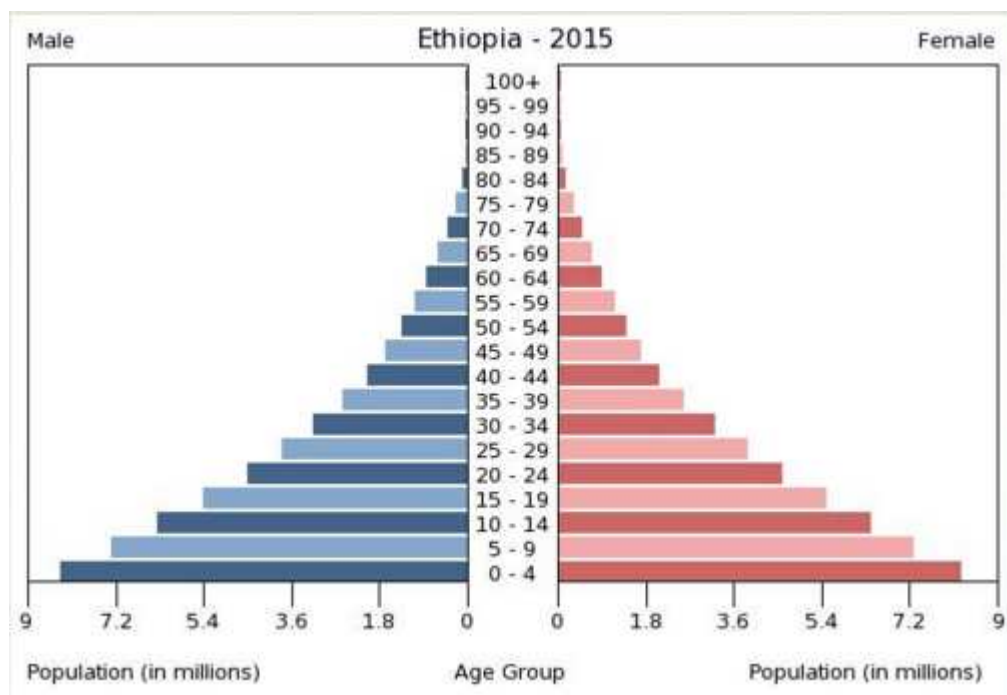
5.1.5 Etiopie

Základní informace o zemi

Země nacházející se ve východní Africe, s hlavním městem Addis Abeba. Rozkládá se na 1 104 300 km², s počtem obyvatel 99 465 819. S výjimkou italské okupace v letech 1936-1941 si Etiopie jako jedna z mála udržela svobodu v době koloniálních nadvlád. V roce 1974 převzala vládu vojenská junta Derg a založila socialistický stát. Režim plný převratů, povstání a uprchlických problémů byl nakonec svržen v roce 1991 povstaleckými silami. V roce 2012 zemřel dlouholetý vůdce země Meles Zenawi a byl nahrazen Hailemariamem Desalengnem, což je označováno jako první mírové předání moci za několik desetiletí.

Věková struktura obyvatel: 0-14 let: 43,94%; 15-24 let: 19,98%; 25-54 let: 29,31%; 55-64 let: 3,88%; více jak 65 let: 2,88% (gia.gov; 2016).

Obrázek 2 - Věková pyramida Etiopie

zdroj: cia.gov; 2016

Rozvojová spolupráce

Etiopie má vzhledem k objemu populace a ekonomické síle významnou geopolitickou pozici mezi africkými státy. V roce 2014 byla Etiopie jednou z nejrychleji rostoucích ekonomik.

Největší měrou se na n růstu podílel sektor zemědělství, které zaměstnává až cca 80% populace. I přes nedávný růst sektoru služeb a průmyslu se země řadí k nejchudším zemím světa. Míra chudoby dosahuje v průměru 29,6 % a dle indexu lidského rozvoje se v roce 2014 řadila na 174. místo ze 188 zemí. Obyvatelé trpí špatným přístupem k pitné vodě, nedostatečnou infrastrukturou a vysokou negramotností.

V roce 2014 bylo v Etiopii v gesci ČRA realizováno 15 dvoustranných projektů, z toho 1 realizovaný subjektem české státní správy, 8 trojstranných projektů, 2 projekty v rámci vysílání českých učitelů a 1 projekt studie proveditelnosti v celkovém objemu 68,4 mil. Kč.

Objem těchto prostředků byl směřován do sektorů vzdělávání, zemědělství, lesnictví, zdravotnictví, vody a sanitace a prevence katastrof a to v souladu s Programem rozvojové spolupráce mezi ČR a Etiopskou federativní demokratickou republikou pro období 2011-2017. V rámci programu se ČRA soustředila na zvyšování kapacit učitelů, kvality vysokoškolského a odborného vzdělávání, podporu zdravotnických služeb, zajištění přístupu k pitné vodě (czda.cz; 2014, str. 13).

5.1.5.1 Rozvojová pomoc v Etiopii v oboru vzdělávání

ČR se v minulosti soustředila hlavně na zvyšování kvality základního a středního vzdělávání zaváděním moderních vyučovacích metod do etiopského vzdělávacího systému. K tomu byl vytvořen nový manuál vyučovacích metod a založena nová, školící střediska pro učitele. V jednom z měst byla založena experimentální základní škola, kde je moderní přístup uplatňován i po ukončení projektu a jeho předání etiopské straně. Také je Etiopii pravidelně poskytováno vládní stipendium, několik etiopských studentů má tedy možnost studovat v České republice (mzv.cz; 2015, str. 5).

Rozvoj lidských zdrojů je jedním z hlavních témat aktuálního strategického rozvojového dokumentu etiopské vlády. V oblasti vzdělávání je cílem GTP (Plán růstu a transformace) zlepšení přístupu ke vzdělání, odstranění překážek pro vzdělávání dívek a žen, zvýšení počtu učitelů a škol, zlepšení implementace vládního programu pro zkvalitnění základního a středního vzdělávání a také zlepšení kvality vyššího vzdělávání.

S ohledem na již realizované projekty v oblasti vzdělávání má ČR určitou komparativní výhodu. Pro úspěšnou integraci do etiopského vzdělávacího systému je potřeba rozvíjet

kapacity ústředních institucí, a to hlavně Odboru rozvoje učitelů Ministersva školství EFDR. Nezbytná je spolupráce s pedagogickými fakultami, které vzdělávají budoucí učitele. Významnou roli při zavádění nových metod do výuky mohou sehrát rovněž supervizoři. Na výše zmíněné cílové skupiny se ČR soustředí při svých projektech. Etiopie také projevila zájem o spolupráci v oblasti odborného vzdělávání, konkrétně o znalosti a dovednosti týkající se zpracování kůže (mzv.cz; 2015, str. 7).

5.2 Zahraníční rozvojová spolupráce Německa

Německá rozvojová spolupráce se zaměřuje především na finanční pomoc, technickou podporu, lidské zdroje a prosazování začínajících malých podniků, podnikatelů a zaměstnavatelů (Exnerová, 2005). Německá rozvojová politika, je založená na zásadách a základních konceptech Ministerstva pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (BMZ). Úvěrová banka pro rozvoj (KfW Entwicklungsbank) je pověřena realizací finanční stránky a Německá společnost pro mezinárodní spolupráci (GIZ) realizuje programy na technické, mezinárodní, regionální a státní úrovni (health.bmz.de; 2015).

Rozvojová spolupráce si klade za cíl řešit konflikty a krize nekonfliktním způsobem, pomoci zajistit, aby byly omezené zdroje rozdělovány spravedlivě a aby naše životní prostředí bylo zachováno pro budoucí generace. Z toho plyne, že se zaměřují na zahraniční, obchodní, bezpečnostní a rozvojovou politiku. BMZ vytváří směrnice a koncepty, na nichž je rozvojová politika založena. Vytváří dlouhodobé strategie a jejich pravidla pro spolupráci s jednotlivými zeměmi. Všechny tyto dokumenty vycházejí z rozvojových cílů tisíciletí, do jejichž plnění se Německo zapojilo (bmz.de; 2015).

Zúčastnilo se také Konference v Monterrey v roce 2002, která se zabývala financováním pro rozvoj. Poprvé se rozvojové země a industrializované země dohromady sešly k diskuzi o zdrojích k financování rozvojové pomoci. Konference měla několik výstupů, na kterých se účastníci shodli a byla následována konferencí v Doha v roce 2008 (bmz.de; 2015). V roce 1992 proběhla konference v Rio de Janeiru, na kterou po 10 letech navázal Světový summit o udržitelném rozvoji v Johannesburgu. Rozvojové a průmyslové země se shodly na snaze vylepšit a posílit pilíře udržitelného rozvoje, tedy hospodářský a sociální rozvoj, a životní

prostředí na místní, národní, regionální a globální úrovni. Potvrdili také plán implementace rozvojových cílů tisíciletí (bmz.de; 2015).

Na johannesburském summitu Německo silně zastávalo trvale udržitelný rozvoj a globální snížení chudoby, také prosazovalo cíle v oblasti energie a vody. V návaznosti na summit bylo také vyvinuto mnoho nových podnětů, kontaktů a aliancí, které existují do teď. I když se Německu nepodařilo splnit stanovené cíle na tzv. Rio +20, vytvořili v roce 2014 cíle nové - Cíle udržitelného rozvoje (SDGs), které zakomponovali do tzv. 2030 agendy pro udržitelný rozvoj.

Dále se Německo zúčastnilo několika schůzek pojednávajících o rozvojové spolupráci. První z nich proběhla v Římě v roce 2003, druhá v roce 2005 v Paříži, třetí v roce 2008 v Akře a poslední z této skupiny v roce 2011 v Korejské republice. Na těchto setkáních se země snažily nalézt způsob, jak co nejvíce zefektivnit spolupráci a zajistit co největší vliv. Německo tyto snahy aktivně podporovalo a hrálo klíčovou roli v těchto jednáních (bmz.de; 2015).

V současné době jsou klíčové výzvy Německa definovány jako záchrana přírodních zdrojů, ochrana a udržitelné řízení biologické rozmanitosti, zmírňování změn klimatu, mír a bezpečnost, snižování sociálních nerovností, podpora vytváření pracovních míst a příjmy generující možnosti, řídit procesy urbanizace a migrace. Tyto výzvy znamenají potřebu ještě užší spolupráce v rámci mezinárodního společenství se zapojením soukromého sektoru a občanské společnosti.

Aktivity ZRS se soustředí hlavně v těchto oblastech:

1. snížit chudobu ve všech jejích rozměrech a to prostřednictvím bilaterální a multilaterální rozvojové spolupráce
2. přispět k podpoře udržitelného růstu
3. zachování životního prostředí, zdrojů, klimatu a zdraví v partnerských zemích
4. spolupráce s ostatními oblastmi politiky za účelem přispění soudržnosti politik
5. kooperace s dalšími aktéry (bmz.de; 2013, str. 23)

5.2.1 Aktéři ZRS

Stejně jako u předchozích zemí se na ZRS podílejí jak státní instituce, tak nevládní organizace spolu s jinými podnikatelskými subjekty. Například církevní organizace a politické nadace mají lepší zkušenosti v práci s chudými a sociálně slabšími skupinami, kromě finanční pomoci tedy přispívají i svým know-how (bmz.de; 2015).

Německá rozvojová spolupráce spočívá na dvou pilířích: buď je iniciovaná a organizovaná německou vládou nebo nezávislými vládními organizacemi. Oficiální rozvojová pomoc (ODA) zahrnuje všechny programy a projekty, které jsou uzavřeny smluvně s vládami partnerských zemí. BMZ se stará o realizaci projektů, které jsou financovány zcela z národního německého rozpočtu. Nevládní spolupráce je financována z různých zdrojů – například z vstupů organizací a částečně ze státních dotací a jsou řízeny na jejich vlastní zodpovědnost.

Aktéři:

1. Asistence sociální struktury – nástroj, který byl založen v roce 1960 za účelem obsáhnutí širší vrstvy obyvatel, kteří se budou podílet na rozvojové spolupráci. Těchto 7 původních agentur dalo v roce 1999 základ pro jednu – Social Improvement Network (AGS), která měla šířit své zkušenosti, soustředit své znalosti a koordinovat svou činnost s odbornými partnery v zahraničí. Tyto agentury působí v projektech v Africe, Asii, Latinské Americe a Východní Evropě.
2. Církev – hraje důležitou roli v rozvojové politice. Figurují zde například Protestantské sdružení pro spolupráci v rozvoji (EZE) a Katolická centrální agentura pro rozvojovou pomoc. Na základě jejich zkušeností s bojem za lidská práva buduje německá vláda nový koncept pro řešení konfliktů a prevenci krizí.
3. Úvěrová banka pro rozvoj, Deutsche Investitions und Entwicklungsgesellschaft – jsou zodpovědné za finanční spolupráci
4. Německá společnost pro mezinárodní spolupráci (GIZ) – zodpovědná za technickou spolupráci, zajištění a vyslání rozvojových pracovníků, pro rozvoj lidských zdrojů a dalšího vzdělávání. Centrum pro mezinárodní migraci a rozvoj
5. Spolkové země – koordinují své aktivity také prostřednictvím Spolkových zemských komisí pro rozvojovou spolupráci, které se scházejí jednou ročně. Kladou důraz na vzdělávání a informovanost v Německu. Mají specifické kompetence, odpovědnost

a příležitosti. Mají k dispozici odborníky v určitých odvětvích, kteří se mohou zapojovat do rozvojových aktivit.

6. Obce – mají za úkol angažovat občany, podněcovat je ke snaze o udržitelné životní prostředí a rozvoj. Mají také na starost informace a vzdělání, dopady činností obce na životní prostředí, podpora občanské společnosti, založení partnerství s obcemi v rozvojových zemích.
7. NGOs – existuje několik tisíc organizací zaměřených na rozvoj - sdružení, akční skupiny, federace, pracovní skupiny a další. Většina z nich jsou buď organizace soukromé, církevní nebo politicky orientované. Oblasti, kterým se nejvíce věnují, jsou snižování chudoby, prosazování výstavby, vytvoření sociální a institucionální struktury, potravinová pomoc a pomoc při mimořádných událostech.
8. Politické nadace - hlavní úkol nadací je trvalá podpora a propagace demokracie a občanské společnosti. Musí tedy posilovat klíčové instituce, jako jsou parlamenty nezávislé soudnictví politické strany atd. Nadace mohou díky své nezávislosti jednat i mimo rámec uzavřených bilaterálních dohod. Prostřednictvím svých vzdělávacích, poradenských a dialogových programů se věnují individuální úrovni, sociální úrovni, vládní a mezinárodní úrovni.
9. Soukromé nadace - v posledních letech značně zvýšily svou činnost v rozvojových zemích. Zaměřují se hlavně na vzdělání, zdraví, zemědělství, udržitelný ekonomický rozvoj a podporu veřejnosti (bmz.de; 2010-2015).

5.2.2 Rozvojová agentura Německa

Německá společnost pro mezinárodní spolupráci (GIZ)

Organizace byla založena 1. ledna roku 2011 sloučením 3 již existujících organizací Německé agentury pro technickou spolupráci (GTZ), německý rozvoj služeb (DED) a InWEnt (Capacity Building International). Německá rozvojová služba (DED) byla založena v roce 1963 jako nezisková organizace. Na základě dohod s partnerskými zeměmi zajišťovala profesionálně vyškolené pracovníky a vysílala je do rozvojových zemí za účelem pomoci zmírňování chudoby, podpory udržitelného rozvoje, ochrany přírodních zdrojů, prosazování demokracie a řešení civilních konfliktů. Dále poskytuje odborné poradenství, podporuje místní experty, je pověřena administrativou a finančními úkoly souvisejícími s dobrovolnickou službou. Všechny tyto úkoly přešly v roce 2011 na GIZ (bmz.de; 2015).

GTZ byl podnik soukromého práva a vlastnila jej federální republika Německo, do rozvojové spolupráce se zapojovala od roku 1975. Organizace podporovala německou vládu tím, že zajišťovala technickou kooperaci věci. Protože operovala v rámci soukromého práva, umožňovala jednat jménem třetích stran se souhlasem německé vlády. Na základě toho mohla přijímat zakázky mezinárodních organizací, jako jsou EU a WB. Stejně jako u DED byly tyto povinnosti spojením tří organizací převedeny na GIZ.

InWEnt byla vytvořena v roce 2002. Je zaměřená na rozvoj lidských zdrojů, odborná školení a dialogy. Postavila své základy na zkušenostech svých předchůdců v oblasti mezinárodní spolupráce – Carl Duisburg Society (CDG) a Německé nadace pro mezinárodní rozvoj (DSE). InWEnt oslovovala experty, juniorské manažery, a osoby na důležitých postech pracujících v průmyslu, politice, správě a občanské společnosti po celém světě. Kurzy, které jsou od roku 2011 nabízeny prostřednictvím GIZ, jsou zaměřeny na oblasti, které jsou pro jednotlivé země prioritní (bmz.de; 2015).

Podobně jako ostatní rozvojové organizace se GIZ věnuje otázkám klimatu, vyčerpávání zdrojů, migrace a potřebu míru. Tedy se její cíle v podstatě slučují s cíly ministerstva, které se ztotožňují s Rozvojovými cíly tisíciletí, s ustanoveními OSN ohledně lidských práv a Iniciativou mezinárodní pomoci (IATI) (giz.de; 2015, str. 8).

5.2.3 Vývoj financování ZRS

Německá rozvojová agentura nemá k dispozici rozpočet zahraniční rozvojové spolupráce ve stejné formě jako Česká republika. Není tedy možné v jejím případě porovnat plánovanou výši rozpočtu s jeho skutečným čerpáním. V tabulce i v grafu níže je tedy zobrazen pouze vývoj financování.

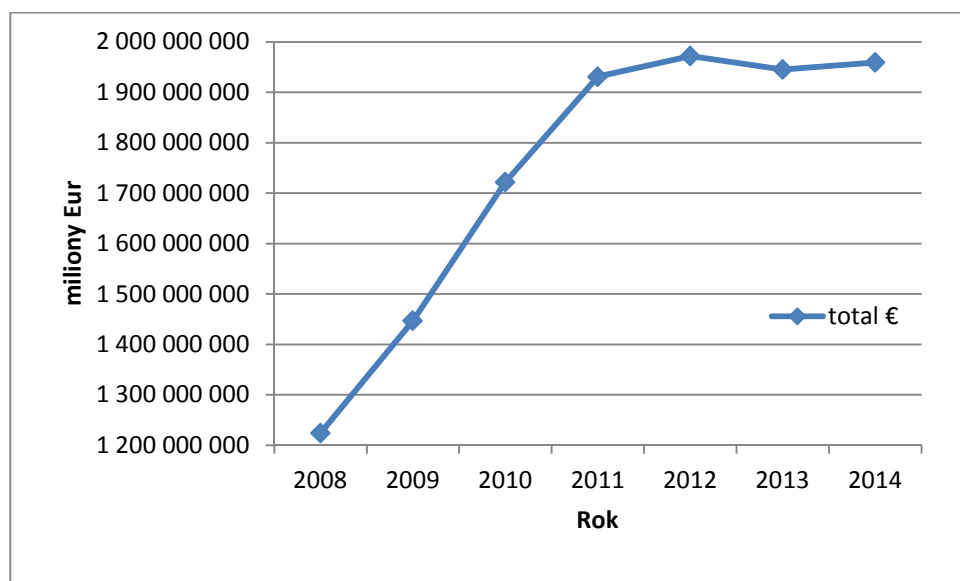
Tabulka 2 - Vývoj financování ZRS

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
celk. €	1 224 008	1 447 028	1 721 828	1 931 018	1 971 952	1 945 238	1 959 324
	816	431	537	393	021	690	193

Zdroj: star-www.giz.de – Výroční zprávy

Pro lepší znázornění je zpracován i graf.

Graf 16 - Přehled vývoje financování ZRS Německa

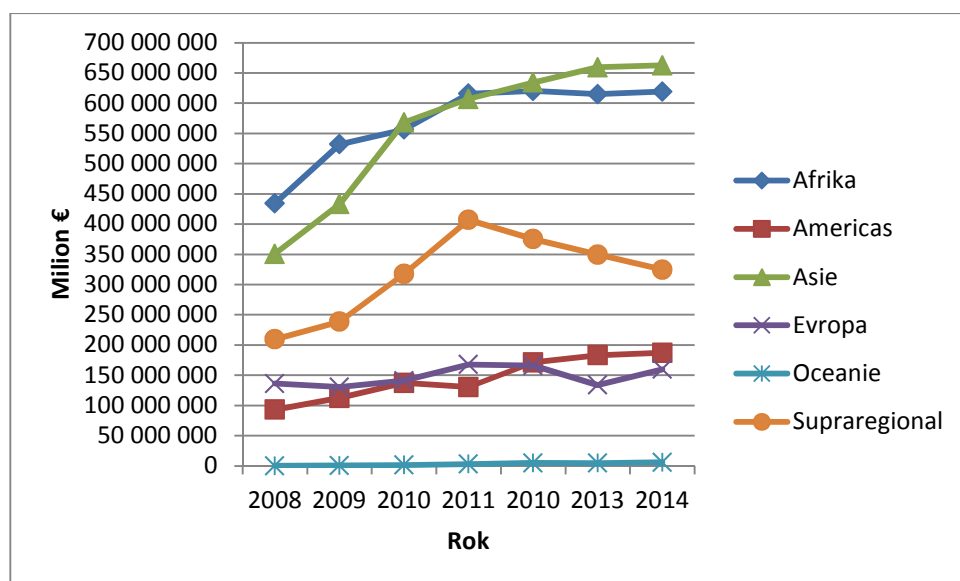

Zdroj: star-www.giz.de – Výroční zprávy

Graf znázorňuje, že od roku 2008 do roku 2011 finanční prostředky na rozvojovou pomoc výrazně vzrůstaly. Od roku 2011 je potom jejich objem poměrně ustálený. Největší nárůst proběhl mezi léty 2009 a 2010 a to přesně o 274 800 106 €.

Jak bylo vysvětleno již začátkem práce, jsou i v případě SRN k analýze vybrány africké země. Jak vidíme dle údajů na grafu níže, bylo toto území na pozici druhé nejvíce financované oblasti.

Graf 17- Financování GIZ jednotlivých kontinentů

Zdroj: star-www.giz.de – Výroční zprávy

Na stránkách německé rozvojové agentury ani ministerstva pro ekonomickou spolupráci a rozvoj nebyly k dohledání podrobné údaje o projektech prováděných v jednotlivých zemích. Pouze obecné nastínění situace v oblasti spolu se shrnutím projektů. Nelze proto bohužel uvést konkrétní postupy realizace projektu. Po několika dotazech na příslušné adresy těchto institucí mi bylo sděleno, že požadované informace nemají k dispozici. Jediné informace, které o projektech v jednotlivých zemích uvádí GIZ a BMZ, jsou uvedeny níže.

Rozvojová spolupráce v Africe

Založení Africké unie (AU) v roce 2002 poskytlo nový impuls pro regionální integraci v této oblasti. Africká unie a také regionální ekonomické komunity stále více spoléhají na spolupráci s jinými zeměmi s cílem řešit výzvy, kterým kontinent čelí. Mezinárodní spolupráce Německa podporuje politickou a ekonomickou integraci v Africe na regionální úrovni. GIZ potom poskytuje poradenské služby Africké unii, regionálním hospodářským komunitám a dalším institucím. Jelikož jsou pro Komisi Africké unie (AUC) prioritní otázky míru a bezpečnosti, infrastruktury a rozvoje zemědělství, směřují programy mezinárodní spolupráce Německa do těchto oblastí. Kromě toho jsou prostřednictvím spolupráce řešeny také problémy ochrany životního prostředí, přírodních zdrojů a dalších (giz.de; 2016).

5.2.4 Niger

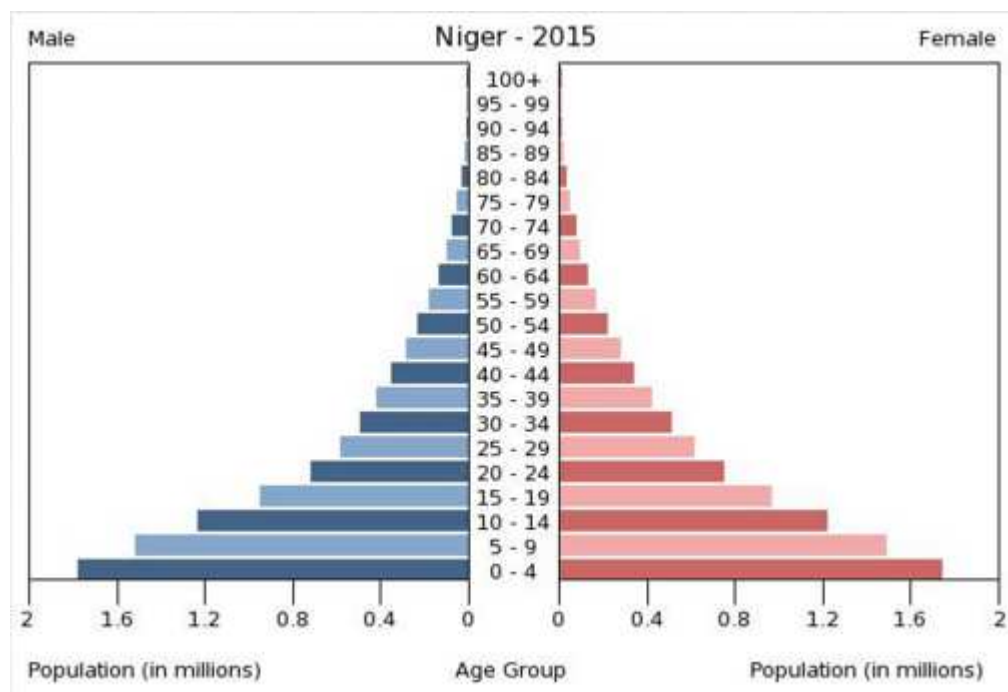
Základní informace o zemi

Země se nachází na západě Afriky s rozlohou 1 267 000 km², hlavním městem Niamey a počtem obyvatel 18 045 729. Niger se ze závislosti na Francii vymanil v roce 1960, aby byla vláda vystřídána vojenskou vládou a to až do roku 1991. Hlava státu byla poté donucena veřejnosti umožnit pluralitní volby, které v roce 1993 zavedly demokratickou vládu. Tento stav však nevydržel příliš dlouho a došlo k převratu, vedení států se střídalo až do roku 2011, kdy je ve vedení vlády Mahamadou Issoufou, který v roce 2016 očekává své znovuzvolení.

Niger je nejchudší zemí na světě - v žebříčku HDI je na 188, tedy posledním místě. Nemá dostatečné finanční prostředky na rozvoj, a jeho agrárně založené ekonomika je často postihována extrémními suchy. Kromě těchto problémů v zemi narůstá bezpečnostní nejistota. Jednak kvůli situaci v Libyi, ale také kvůli konfliktům v Mali a násilí v Nigérii (cia.gov; 2016).

Věková struktura země se skládá z 0-14 let: 49,57%; 15-24 let: 18,61%; 25-54 let: 25,92%; 55-64 let: 3,26%; nad 65 let: 2,64%.

Obrázek 2 - Věková pyramida Nigeru

Zdroj: cia.gov; 2016

Rozvojová spolupráce

Mezinárodní spolupráce mezi Nigerem a Německem byla zahájena v roce 1960. Od roku 1968 má GIZ kancelář v hlavním městě, Niamey, pobočku KfW otevřeli v roce 2008. V současné době má GIZ v Nigeru 13 odborníků, jednoho integrovaného odborníka, 12 rozvojových pracovníků a 106 státních příslušníků.

Niger patří mezi země, které vyvážejí produkty. Mezi hlavní patří uran a olej, dalšími pak jsou zlato, zemědělské produkty a hospodářská zvířata. I přes velkou rozlohu země, je k zemědělství využitelná pouze 15%. Obzvláště ve venkovských oblastech, kde žije 80 % populace, trpí lidé chudobou. Rozvoji brání špatná infrastruktura, nedostatečný přístup ke vzdělání, nedostatečná zdravotní péče a rychlý populační růst. Z mírného ekonomického růstu potom těží hlavně městské obyvatelstvo.

Po období politické nestability byla v roce 2011 po volbách obnovena demokratická vláda. Od té doby země dosáhla politické stability, která odolala i hrozbám přicházejícím od válek v Libyi a Mali. Bezpečnostní situace v zemi je však nejistá.

V říjnu 2012 vláda země odhalila Plán hospodářského a sociálního rozvoje (Programme de Développement Economique et Social du Niger (PDES 2012-2015)), který mimo jiné poskytuje vodítka pro dárce do politických, společenských a kulturních oblastí. Ve stejné době byla zahájena také iniciativa 3N (Les Nigériens nourrissent les Nigériens – Nigeriens Nourish Nigeriens), která je zaměřena na zlepšení zajišťování potravin. Mimo to byly přijaty sektorové strategie, zahrnující například 10letý rozvojový plán pro vzdělávání anebo zemědělství.

Činnosti mezinárodní spolupráce Německa s Nigerem jsou v souladu s prioritami určenými v PDE, které jsou stanoveny oběma zeměmi. Společné programy s KfW Development Bank byly zahájeny ve třech oblastech: rozvoj venkova, produktivní zemědělství a zajišťování potravin; decentralizace a řádná správa věcí veřejných; základní vzdělání. Kromě toho vyslaní poradci GIZ poskytují podporu nigerským úřadům, experti zajišťují mírové využívání zahraničních zdrojů a podporují národní bezpečnostní strategii země (giz.de; 2106).

5.2.4.1 Rozvojová pomoc v Nigeru v oboru vzdělání

Niger má jednu z nejhorších úrovní vzdělanostních indikátorů na světě. V současné době existuje 2,4 milionů dětí, které mají ze zákona povinnost chodit do školy. V roce 2010/2011 školu navštěvovalo okolo 1,9 milionu dětí.

Vzhledem k populačnímu nárůstu bude v budoucnu počet dětí navštěvující školu více než dvojnásobný. Ze 1,7 milionu dětí v roce 2010 na přibližně 3,7 milionu dětí v roce 2024. Vzhledem k tomu, že více než polovina obyvatel Nigeru je mladší než 15 let, na vzdělávací systém je vytvářen stále větší nátlak.

Desetiletý program, který spustilo nigerské ministerstvo základního vzdělávání, již zaznamenal úspěch. Například hrubá míra školního zápisu se zvýšila z 34 % v roce 2000 na 76 % v roce 2011. Počet dětí, které dokončily první školní cyklus, se zvýšil o 35 %. I přesto

stále existují nerovnosti mezi regiony, mezi vzděláním chlapců a dívek a nebyli splněny cíle týkající se kvality vzdělávání. V červenci 2013 byl tedy vládou předložen nový program, který se zaměřuje hlavně na tyto oblasti.

Program si klade za cíl zlepšit přístup ke vzdělávání a jeho kvalitu, zvýšit míru zápisu, snížit předčasné ukončování a zvýšení výkonu učení žáků. Je zaměřen na dvě hlavní oblasti činnosti na národní, regionální a místní úrovni.

1. Plánování – detailní plány procesu, které jsou vyvíjeny jak na národní a regionální úrovni. Definují normy a standardy pro jednotlivé fáze plánování, včetně lepší integraci dívek do základního vzdělávání, jsou testovány až na obecní úrovni.
2. Administrativa/řízení lidských zdrojů – program má poradní roli v řízení lidských zdrojů. Je v úzké spolupráci s ministerstvem a zpracovává údaje použité pro srovnávání a měření výsledků.

Program položil základy spolupráce s ministerstvem základního vzdělávání, stará se i o jeho pokračování. Metodický přístup podporuje aktivní zapojení ministerstva do rozvoje strategie projektu a identifikaci potřebných změn v oblasti plánování vzdělávání a řízení lidských zdrojů (giz.de; 2016).

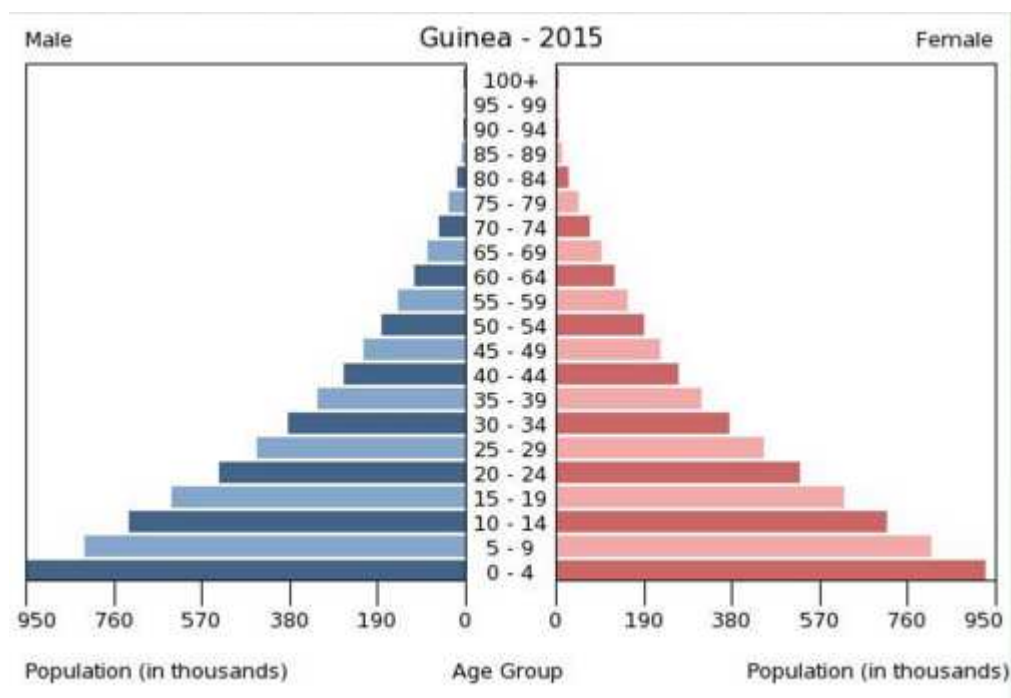
5.2.5 Guinea

Základní informace o zemi

Země se nachází na západě Afriky s rozlohou 245 857 km², hlavním městem Conakry a počtem obyvatel 11 780 162. Nezávislost na Francii získala země v roce 1958, první prezidentské a parlamentské volby se však konaly až v letech 2010 a 2013. Dlouhá cesta k demokratickému režimu byla způsobena předchozí nevyrovnanou a zmanipulovanou vládou.

Věková struktura země se skládá z 0-14 let: 41,87%; 15-24 let: 19,6%; 25-54 let: 30,46%; 55-64 let: 4,45%; nad 65 let: 3,62% (cia.gov; 2016).

Obrázek 2 - Věková pyramida Guinea

Zdroj: cia.gov; 2016

Rozvojová spolupráce

GIZ v Guinei působí jménem BMZ od roku 1980, s kanceláří v hlavním městě Conakry, 45 státními příslušníky a jedním vyslaným členem personálu.

Guinea má předpoklady pro hospodářský, sociální a turistický rozvoj – úrodnou půdu, bohatá ložiska nerostných surovin, rozmanitou krajinu i přístav. I přesto země až do nedávné doby nebyla schopna tento potenciál využít. Vývoj byl brzděn politickými nepokoji, stávkami a korupcemi. Dle Indexu lidského rozvoje je na 182 druhém místě ze 188 zemí. Od poloviny roku 1990 se chudoba stále zhoršuje – zhruba polovina obyvatel žije s méně než jedním dolarem na den.

Po parlamentních volbách v roce 2013 a ustavení parlamentu v roce 2014 se situace v zemi poněkud uklidnila a německá vláda tak obnovila předchozí spolupráci. Do roku 2015 měly být prováděny programy zaměřené na podporu reprodukčního zdraví a vzdělání.

GIZ aktivity se zaměřují na poskytnutí základních sociálních, školských a zdravotnických služeb. Kromě toho také implementuje projekt jménem Světového fondu pro boj proti AIDS, tuberkulóze a malárii (giz.de; 2016).

5.2.5.1 Rozvojová pomoc v Guinei v oboru vzdělání

Popis projektu

Významnou překážkou pro rozvoj Guinei je nízká úroveň vzdělání mezi jejími obyvateli. Země má stále jednu z nejnižších úrovní zápisu do školy. Vysoká míra chudoby způsobuje, že mnoho dětí, především dívek, není posláno do školy právě z ekonomických důvodů. Také je zde řada sociokulturních aspektů, které zapříčiňují, že dívky brzy ukončují docházku. Místní správní subjekty, které se skládají z pracovníků školských úřadů, školních poradců a učitelů nejsou dostatečně kvalifikované, aby plnili své úkoly.

Reprezentanti civilní společnosti se do vytváření zapojují jen v omezené míře, ale přece jen by to mělo mít pozitivní vliv na výši zápisu a pomoci snížit vysoký rozdíl mezi počtem zapsaných dívek a chlapců. Dalším problémem je, že není k dispozici dostatek specialistů, kteří by vyškolili učitele. Pouze 8 % učitelů je kvalifikovaných, čtvrtina je nedostatečně vyškolená a jsou často sotva gramotní. Ve venkovských oblastech byly zlepšeny podmínky, zejména pro dívky. Více dětí úspěšně ukončuje základní vzdělání.

GIZ pracuje jménem ministerstva pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (BMZ) v těchto oblastech:

1. Zlepšení pracovních a vzdělávacích podmínek – vyškolený personál, který bude zastávat pozici školních poradců, zlepšení pedagogických struktur ve školách. Cílem je zlepšit výukové prostředí ve vybraných školách.
2. Zlepšení vzdělávání učitelů a profesní rozvoj – důraz je kladen na podporu nejslabších článků mezi učiteli.
3. Zlepšení politického rámce ve vzdělávacím sektoru – GIZ podporuje ministerstvo školství a koordinační kancelář v přípravě potřebných studií a analýz, které jsou uplatňovány v letech 2015-2017. Cílem je propojit místní aktivity s těmi na vnitrostátní úrovni a zapojit rozhodování v národní úrovni i do rozhodování v regionálních aktivitách.

Byl vyvinut systém řízení a koordinace pro sociálně znevýhodněné dívky, který je nyní implementován do všech regionů. Dalších pozitivních výsledků bylo dosaženo díky řízení vzdělávacího sektoru, prostřednictvím poskytování poradenství v oblasti národního vzdělávání a díky zlepšení koordinace s klíčovými dárci ve vzdělávacím sektoru. V průběhu

posledních 12 let se více než 15 000 dívek zúčastnilo doučování. V matematice, francouzštině a zdravotnictví bylo vyškoleny okolo 850 učitelek, což jim umožnilo začít plánovat vlastní hodiny (giz.de; 2016).

5.3 Kompozitní indikátor vybraných faktorů vzdělání

Pro vytvoření kompozitního indikátoru bylo s ohledem dostupnosti dat vybráno 6 sub-indikátorů, které mohou ovlivnit vývoj vzdělanostní úrovně ve vybraných zemích:

1. čistá míra školní docházky do základní školy (pro obě pohlaví)
2. nezaměstnanost
3. míra úmrtnosti pro děti do 5 let
4. pracovní síla
5. rozšíření HIV
6. roční růst HDP

Indikátory mohou mít ve větší či menší míře vliv na vzdělanostní úroveň v zemi. Například pokud bude vysoká míra dětské úmrtnosti, je pravděpodobné, že míra školní docházky nebude vysoká. Pokud bude vysoká úroveň ročního růstu HDP, můžeme předpokládat, že bude nižší úroveň nezaměstnanosti, což také může ovlivňovat míru školní docházky. Zvýšené rozšíření viru HIV může mít vliv na růst nezaměstnanosti, snižování pracovní síly a tedy také na nízkou úroveň ročního růstu HDP. Kromě vzájemného vlivu však mohou být tyto ukazatele ovlivňovány i dalšími vlivy.

Zdrojem pro tyto hodnoty je stránka Světové banky. Popis sub-indikátorů je uveden v tabulce 3 níže.

Tabulka 3 - Použité ukazatele a jejich charakteristika

Název	Popis	Jednotka	Typ indikátoru
čistá míra školní docházky do základní školy	celkový počet studentů v teoretickém věku na zapsání do základní školy, vyjádřeno % z celkového počtu obyvatel v této věkové skupině.	% ????	Max
nezaměstnanost	podíl pracovní síly, která je nezaměstnaná, ale aktivně zaměstnání hledá	% z celkem zaměstnaných	Min
míra úmrtnosti pro děti do 5 let	pravděpodobnost, že na 1000 zemře 1 novorozeně před dosažením 5 let	1 úmrtí/1000 dětí	Min
pracovní síla	lidé starší 15 let, kteří splňují definici Mezinárodní organizace práce ⁴	% z ekonomicky aktivního obyvatelstva ⁵	Max
rozšíření HIV	lidé ve věku 15-49, kteří jsou infikováni virem HIV	% populace v letech 15-49	Min
roční růst HDP	roční tempo růstu HDP v tržních cenách založených na místní konstantní měně	% nárůst	Max

Zdroj: worldbank.org, vlastní zpracování

5.3.1 Kompozitní indikátor financovaných států

Jelikož budeme porovnávat dvě období, musí být stejný postup proveden opakovaně. Nejdříve budou v programu Excel vytvořeny tabulky s potřebnými daty, které budou přeneseny do programu Statistika. V tomto programu bude dále vytvořena Korelační matice obou porovnávaných let. Budou stanoveny váhy indikátorů a provedena standardizace a agregace proměnných. Závěrem analýzy bude stanoveno pořadí zkoumaných států.

⁴ Všichni kdo pracují ve výrobě zboží a ve službách, během určitého období. Zahrnuje zaměstnané i nezaměstnané.

⁵ Indikátor byl na stránkách Světové banky dostupný v obecném čísle. Pro analýzu byl procentuální podíl vypočítán jako podíl z celkového počtu obyvatel. Údaje dostupné v přílohách 6 a 7

Korelační analýza zkoumá a hodnotí závislosti mezi dvěma a více statistickými znaky. V této metodě je vhodné rozlišení pevných a volných závislostí. Závislostí pevnou se označuje případ, kdy výskytu jednoho jevu nutně odpovídá výskyt druhého jevu (a naopak). Závislost volná je potom případ, kdy výskyt jednoho jevu ovlivňuje výskyt druhého jevu v tom smyslu, že se zvýšila pravděpodobnost nastoupení druhého jevu při nastoupení jevu prvního (Hindls; 2013, str. 170).

Koeficient korelace se pohybuje v rozmezí -1 do +1. Jestliže je koeficient roven +1 existuje mezi proměnnými funkční přímá lineární závislost. Hodnota -1 značí nepřímou funkční lineární závislost. Hodnota 0 značí lineární nezávislost proměnných. Čím více se blížíme hodnotě 1, tím považujeme závislost za silnější, čím více 0, tím je považujeme za volnější. Je důležité, že hodnoty blížící se 0 nemusejí nutně znamenat slabou závislost, proměnné mohou být silně závislé, ale třeba nelineárně (Hindls; 2012, str 206).

Abychom určili vzájemnou závislost jednotlivých indikátorů je v programu Statistica vypracována korelační matice těchto proměnných – viz tabulky 4 a 5.

Tabulka 4 - Korelační matice zvolených indikátorů pro rok 2008

	Školní docházka	Nezaměstnanost	Úmrtnost dětí do 5 let	Pracovní síla	Rozšíření HIV	Růst HDP
Školní docházka	1,000000	-0,199866	-0,930825	0,988564	0,956834	-0,033186
Nezaměstnanost	-0,199866	1,000000	-0,172052	-0,049821	-0,476011	0,985916
Úmrtnost	-0,930825	-0,172052	1,000000	-0,975293	-0,784427	-0,334374
Pracovní síla	0,988564	-0,049821	-0,975293	1,000000	0,902063	0,117913
Rozšíření HIV	0,956834	-0,476011	-0,784427	0,902063	1,000000	-0,322230
Růst HDP	-0,033186	0,985916	-0,334374	0,117913	-0,322230	1,000000

Zdroj: worldbank.org, vlastní zpracování v programu Statistika

Hodnoty v tabulce 4 se pohybují od záporných hodnot - 0,9 po kladné hodnoty 0,9. Jedná se tedy o to, že některé ukazatele vykazují silnější přímou lineární závislost a některé nepřímou funkční lineární závislost.

Tabulka 5 - Korelační matice zvolených indikátorů pro rok 2014

	Školní docházka	Nezaměstnanost	Úmrtnost dětí do 5 let	Pracovní síla	Rozšíření HIV	Růst HDP
Školní docházka	1,000000	0,018458	-0,891852	0,998277	0,634346	0,329534
Nezaměstnanost	0,018458	1,000000	-0,468713	-0,040243	-0,761209	0,950066
Úmrtnost	-0,891852	-0,468713	1,000000	-0,863773	-0,216071	-0,720958
Pracovní síla	0,998277	-0,040243	-0,863773	1,000000	0,678615	0,273564
Rozšíření HIV	0,634346	-0,761209	-0,216071	0,678615	1,000000	-0,520831
Růst HDP	0,329534	0,950066	-0,720958	0,273564	-0,520831	1,000000

Zdroj: worldbank.org, vlastní zpracování v programu Statistika

Hodnoty korelační matice z roku 2014 se od roku 2008 liší, i zde se však pohybují od záporných hodnot - 0,9 po kladné hodnoty 0,9. I pro tyto hodnoty tedy platí, že některé ukazatele vykazují silnější přímou lineární závislost a některé nepřímou funkční lineární závislost.

Stanovení Vah

V tabulkách 6 a 7 jsou uvedeny data, která byla použita pro vytvoření Kompozitního indikátoru vybraných faktorů vzdělání.

Tabulka 6 - Vstupní data pro rok 2008

Stát	Školní docházka %	Nezaměstnanost %	Úmrtnost dětí do 5 let %	Pracovní síla %	Rozšíření HIV %	Růst HDP %
	Max	Min	Min	Max	Min	Max
Etiopie	75,98866	5,2	86,9	46,0173	1,6	10,78852
Guinea	66,37862	2	121	40,15723	1,6	4,936933
Niger	43,78419	5,1	141,3	32,48048	0,9	9,587673

Zdroj: worldbank.org, vlastní zpracování

Jelikož jsou státy ve stejné skupině HDI indexu lze očekávat, že údaje se od sebe nebudou vzájemně příliš lišit. Je důležité zmínit vysoké údaje u Guinei a Nigeru v případě úmrtnosti

dětí do 5 let, jelikož je pravděpodobné, že tyto hodnoty budou ovlivňovat výsledek kompozitního indikátoru.

Tabulka č. 7. Vstupní data pro rok 2014

Stát	Školní docházka %	Nezaměstnanost %	Úmrtnost dětí do 5 let %	Pracovní síla %	Rozšíření HIV %	Růst HDP %
	Max	Min	Min	Max	Min	Max
Etiopie	85,8468	5,2	61,8	48,4866	1,2	10,2792
Guinea	73,9667	1,8	97	41,2263	1,6	0,4000
Niger	61,7787	5,1	99,6	32,0855	0,5	6,9000

Zdroj: worldbank.org, vlastní zpracování

Data uvedená pro rok 2014 se od roku 2008 příliš neliší, i když je zde 6 let odstup. Za zmínku zde stojí pravděpodobně pouze růst HDP v případě Guinei a také Nigeru. Růst HDP by v tomto případě mohl pozitivně ovlivnit výsledky prováděné analýzy.

Standardizace a agregace

K agregaci byla použita metoda váženého součtu. Jelikož byla všem ukazatelům přiřazena stejná váha, pro násobení byla použita hodnota 1. Dále byl proveden součet všech řádků a vynesení jejich pořadí.

Tabulka 8 - Výsledná tabulka kompozitního indikátoru pro rok 2008

Stát	Školní docházka %	Nezaměstnanost %	Úmrtnost dětí do 5 let %	Pracovní síla %	Rozšíření HIV %	Růst HDP %	Součet	Pořadí
	Max	Min	Min	Max	Min	Max		
Etiopie	0,843065	-0,60461	1,07311	0,952411	-0,57735	0,760622	2,45	1
Guinea	0,261791	1,154264	-0,16733	0,089201	-0,57735	-1,1327	-0,37	2
Niger	-1,10486	-0,54965	-0,90578	-1,04161	1,154701	0,372079	-2,08	3

Zdroj: worldbank.org, vlastní zpracování v programu Statistika

Vytvořený kompozitní indikátor pro rok 2008 nám určil na nejlepším místě Etiopii, následně Guineu a jako poslední Niger.

Tabulka 9 - Výsledná tabulka kompozitního indikátoru pro rok 2014

Stát	Školní docházka %	Nezaměstnanost %	Úmrtnost dětí do 5 let %	Pracovní síla %	Rozšíření HIV %	Růst HDP %	Součet	Pořadí
	Max	Min	Min	Max	Min	Max		
Etiopie	0,9957	-0,6030	1,1525	0,9597	-0,1796	0,8802	3,20	1
Guinea	0,00853	1,1543	-0,5147	0,0763	-0,8980	-1,0874	-1,26	3
Niger	-1,0042	-0,5513	-0,6378	-1,0360	1,0776	0,2072	1,94	2

Zdroj: worldbank.org, vlastní zpracování v programu Statistika

Výsledný kompozitní indikátor pro rok 2014 nám oproti předchozí analýze pořadí změnil. Na prvním místě zůstala Etiopie, na druhém místě je po určení pořadí Niger a jako poslední Guinea.

5.3.2 Kompozitní indikátor nefinancovaných zemí

Abychom mohli zhodnotit účelnost směřovaných financí, byl za účelem porovnání vytvořen další kompozitní indikátor. K porovnání byly vybrány státy, které jsou také ve skupině Low Human Development, ale nejsou v oblasti vzdělávání financovány ani Německem ani Českou republikou a jsou geograficky blízké již analyzovaným státům. Pro komparaci byl kvůli nedostupnosti dat v roce 2008 vybrán pouze rok 2014. Použité metody zůstávají stejné - je tedy vybrána metoda min a max, je stanovena váha 1 a k agregaci použita metoda váženého součtu. Dle stejného postupu jako u předchozího indikátoru byl i u těchto států vytvořen kompozitní indikátor.

Tabulka 10 Vstupní data nefinancovaných zemí rok 2014

Stát	Školní docházka %	Nezaměstnanost %	Úmrtnost dětí do 5 let %	Pracovní síla %	Rozšíření HIV %	Růst HDP %
	Max	Min	Min	Max	Min	Max
Kamerun	91,64219	4,3	90,6	40,29677	4,8	5,926965
Mali	59,37863	8,1	118,3	34,67666	1,4	7,194635
Mauritánie	74,44691	31	87,5	32,2605	0,7	6,418889
Rwanda	96,12131	0,6	44,3	50,20562	2,8	6,96347

Zdroj: worldbank.org, vlastní zpracování

Tabulka 11 Korelační matice nefinancovaných zemí pro rok 2014

	Školní docházka	Nezaměstnanost	Úmrtnost dětí do 5 let	Pracovní síla	Rozšíření HIV	Růst HDP
Školní docházka	1,0000	-0,4296	-0,8365	0,7985	0,7051	-0,4623
Nezaměstnanost	-0,4296	1,0000	0,2704	-0,7560	-0,6919	-0,1980
Úmrtnost	-0,8365	0,2704	1,0000	-0,8339	-0,2437	0,0147
Pracovní síla	0,7985	-0,7560	-0,8339	1,0000	0,5395	0,1333
Rozšíření HIV	0,7051	-0,6919	-0,2437	0,5395	1,0000	-0,5707
Růst HDP	-0,4623	-0,1980	0,0147	0,1333	-0,5707	1,0000

Zdroj: worldbank.org, vlastní zpracování v programu Statistika

Hodnoty korelační matice se pohybují od záporných hodnot -0,8 po kladné hodnoty 0,7. Stejně jako u předchozích korelačních matic hodnoty vykazují silnější přímou lineární závislost a některé nepřímou funkční lineární závislost.

Tabulka 12 Kompozitní indikátor nefinancovaných zemí

	Školní docházka %	Nezaměstnanost %	Úmrtnost dětí do 5 let %	Pracovní síla %	Rozšíření HIV %	Růst HDP %	Součet	Pořadí
	Max	Min	Min	Max	Min	Max		
Kamerun	0,6677	0,4898	-0,1775	0,1175	-1,3135	-1,2301	-1,45	3
Mali	-1,2480	0,2120	-1,0837	-0,5872	0,5669	1,0007	-1,14	2
Mauritánie	-0,3533	-1,4619	-0,0761	-0,8901	0,9540	-0,3644	-2,19	4
Rwanda	0,9337	0,7602	1,3373	1,3598	-0,2074	0,5939	4,78	1

Zdroj: worldbank.org, vlastní zpracování v programu Statistika

Pokud porovnáme hodnoty kompozitního indikátoru, můžeme říci, že nejhůře je na tom Mauritánie, která je na posledním čtvrtém místě. Předposlední řadíme Kamerun, jako druhé Mali a nejlepší hodnoty má potom Rwanda. Pokud se podíváme na vstupní hodnoty států, není první místo Rwandy překvapivé. Rwanda má ze 4 analyzovaných států nejvyšší školní docházku, nezaměstnanost 0,6 %, nejnižší dětskou úmrtnost a nejvyšší růst HDP. Například Kamerun má u vstupních hodnot také vysokou školní docházku, výsledný kompozitní indikátor je však pravděpodobně ovlivněn také vyšší zaměstnaností, dětskou úmrtností a nejvyšší hodnotou rozšíření viru HIV.

6 Návrhová část

V diplomové práci byl předložen přehled přístupů vybraných evropských zemí k finančním příspěvkům rozvojové spolupráce v souvislosti se vzdělanostní úrovní záměrně zvolených zemí subsaharské Afriky.

Pokud porovnáme vstupní data použitá k vytvoření kompozitního indikátoru z let 2008 a 2014 můžeme říci, že všechny analyzované státy si zachovávají podobné hodnoty těchto ukazatelů, tedy Etiopie má nejvyšší úroveň školní docházky, nejnižší úmrtnost, nejvyšší podíl pracovní síly a nejvyšší růst HDP. Dle výsledků kompozitního indikátoru je tedy v obou porovnávaných letech na prvním místě. Její pozici by mohla oslabovat vysoká úroveň nezaměstnanosti a vyšší procento obyvatel nakažených virem HIV. Lze však konstatovat, že kompozitní indikátor nebyl těmito ukazateli natolik ovlivněn, aby byla pozice země oslabena.

Postavení Nigeru mimo jiné zhoršují klimatické podmínky, jako jsou častá sucha, kvůli blízkosti Sahelu, dále nestabilní bezpečnostní situace v sousedících státech i na území samotného Nigeru. Kromě toho však země má nejnižší zápis dětí do školní docházky a nejvyšší úmrtnost dětí do 5 let. V roce 2008 byl Niger na posledním místě s hodnotou kompozitního indikátoru -2,08, v roce 2014 se však na posledním třetím místě ocitla Guinea s hodnotou kompozitního indikátoru -1,26. Ta má na rozdíl od Nigeru potenciál k rozvoji. Jak Guinea, tak Niger v rozmezí obou porovnávaných let výrazně snížili úmrtnost dětí do 5 let, ale naopak zvýšili školní docházku a růst HDP. Niger zvýšil zápis dětí do školy téměř o 18 %, Guinea o zhruba 7,5 %. Guinei se také o 0,2 % zvýšila nezaměstnanost, u Nigeru zůstala na stejné úrovni. Na druhou stranu Guinei zůstala stejná úroveň Rozšíření viru HIV, Nigeru se zvýšila o 0,4 %. Množství pracovních sil zůstalo u Nigeru nezměněno, zatímco u Guinei se o 1 % zvýšilo.

Pokud porovnáme kompozitní indikátor vzdělanostní úrovně u států, které čerpají finanční prostředky rozvojové pomoci s kompozitním indikátorem, které nejsou financovány rozvojovými projekty, můžeme udělat několik závěrů. U Etiopie je hodnota kompozitního indikátoru v roce 2014 na dobré úrovni 3,20, můžeme tedy navrhnout omezení rozvojové pomoci a směřování finančních prostředků například do Mauritánie. Hodnota kompozitního indikátoru Guinei v roce 2008 byla -0,37, v roce 2014 -1,26. I přes finanční prostředky směřující do oblasti vzdělávání se pozice Guinei v analyzovaných letech zhoršila. V tomto případě tedy není důvod v rozvojové pomoci nepokračovat a zejména sledovat její cílený

dopad. Pozice Guinei se v porovnávaných letech zlepšila, i v tomto případě tedy není důvod přehodnocovat zaměřenou rozvojovou pomoc.

Na základě uvedených informací můžeme vyhodnotit, že působení rozvojových projektů mělo na úroveň vzdělávání v rozvojových zemích pozitivní vliv. Kromě výsledků kompozitního indikátoru tak můžeme usuzovat i ze zvyšování zápisu do základního vzdělání, růstu HDP, snižování nezaměstnanosti. Čím vyšší a kvalitnější bude vzdělání v rozvojových zemích, tím vyšší bude také pravděpodobnost na zlepšování ekonomické úrovně země obecně. S vyšším vzděláním se totiž může také zlepšovat zdravotní stav populace, zvyšovat průměrný věk dožití a další sociálně-ekonomické a demografické ukazatele.

Rozvojové projekty, které jsou v zemích realizovány, také mohou ulehčit z rozpočtu států, mohou tedy o to víc finančních prostředků věnovat do jiných odvětví. V konečném výsledku je ale tato pomoc vždy jen pomocí dočasnou, a je rozhodující, zda si projektové země osvojí naučené návyky a přizpůsobí svá prostředí, aby tak daly možnost dalším pozitivním změnám, které díky těmto projektům přicházejí.

Velké omezení této práce způsobuje absence důležitých dat. Například Německá společnost pro mezinárodní spolupráci nemá k dispozici informace o jednotlivých projektech, které realizovala v rozvojových zemích, ani o množství finančních prostředků na to určených. Tyto informace nebyli dostupné ani po písemné žádosti na zmíněnou agenturu, ani na Ministerstvo pro ekonomickou spolupráci a rozvoj.

Vzhledem k tomu, že nejsou zveřejněny informace o dílčích krocích navrhovaných projektů nelze porovnat realizaci Německa a České republiky a tedy doporučit změnu či zlepšení v postupech. Návrh, který však pro Českou republiku můžeme udělat, je po vzoru Spolkové republiky Německo vytvořit organizaci či subjekt, který se bude zabývat zajištěním finanční stránky projektů a jeho realizací. Tím, že po sestavení je projekt předán, se může stát pro organizaci méně transparentním, což by mohlo vést i k nesplnění jeho cíle. Je také pravděpodobné, že za účelem výběrového řízení organizace vynaloží finanční prostředky, které by mohly být určeny na realizaci projektu.

Další omezení této práce spočívá v širokém záběru tématu. O rozvojové spolupráci či jejich jednotlivých odvětvích by bylo možné napsat rozsáhlejší práci. Z tohoto důvodu se práce

snaží držet v rámci uvedeného cíle a popsat jen relevantní aspekty. Omezená byla také možnost čerpání dat.

.

7 Závěr

Obecným cílem této práce je předložit přehled různých přístupů vybraných zemí k finančním prostředkům rozvojové pomoci v souvislosti se vzdělanostní úrovní záměrně zvolených zemí Subsaharské Afriky. Všechny země se řídí dokumenty a směrnicemi vydanými na toto téma, především však Rozvojovými cíli tisíciletí, z jejichž jednotlivých bodů vycházejí a s nimiž porovnávají dosažené výsledky.

Německou rozvojovou spolupráci a její financování můžeme považovat za nejpropracovanější a nejvíce efektivní. Kromě vlády tohoto státu se do RS dobrovolně zapojují také jednotlivé obce, dobrovolnické organizace i další členové. Všechny ze zainteresovaných stran zde mají přesně dané pravomoci, okruhy působení a další podmínky určující jejich fungování. Německo má jako jediný z porovnávaných států vytvořenou samostatnou banku věnující se právě realizování finančních aspektů rozvojové pomoci. Samotná rozvojová organizace se věnuje pouze technické stránce projektů. Oproti tomu u České republiky je tato větev zajištěna rozvojovou organizací, tedy ČRA.

Německou RS mohou vykonávat jednotliví aktéři i sami za sebe. U RS ČR to však funguje tak, že ČRA vybere odvětví ve kterém je zemi třeba pomoci, vytvoří projekt, který však nechá zrealizovat jiným odpovídajícím subjektem, při čemž na realizaci a dodržování plánu dohlíží. Samotná realizace tedy v podstatě není v kompetenci těchto agentur.

Po vzoru Spolkové republiky Německo bych České republice doporučila vytvořit organizaci či subjekt, který se bude zabývat zajištěním finanční stránky projektů a jeho realizací. Tím, že po sestavení je projekt předán, se může stát pro organizaci méně transparentním, což by mohlo vést i k nesplnění jeho cíle. Je také pravděpodobné, že za účelem výběrového řízení organizace vynaloží finanční prostředky, které by mohly být určeny na realizaci projektu.

I přes způsob realizace a zázemí realizovaných projektů ze strany Německa, se rozvojová země financovaná Českou republikou umístila na lepší pozici. Je tedy možné, že i přes institucionální zázemí rozvojové spolupráce SRN má Česká republika navrch co se týče osobního přístupu, důslednosti a zainteresovanosti pracovníků v projektech angažovaných.

Rozvojová pomoc je pro tyto země velice důležitá. Pravděpodobně by bez ní v rozvojových zemích nedocházelo k vůbec žádným zlepšením, ale spíše k úpadku. Na základě provedení komparace výsledků kompozitního indikátoru bychom však mohli doporučit některé změny.

Například Etiopie má v roce 2014 lepší výsledky než Mauritánie a Kamerun. Možná by mohla Česká republika zvážit omezení rozvojové spolupráce s Etiopií a věnovat se zemím, které mohou pomoc potřebovat více. Vedle realizovaných projektů je však také klíčové, zda jsou po ukončení projektu země schopny pokračovat v jejich záměrech, a osvojit si zavedené návyky. Bez toho aspektu se země pravděpodobně nikdy nevymaní z problémů, které je sužují.

8 Zdroje

Primární

1. BRUSENBAUCH MEISLOVÁ, Monika. *Evropeizace české zahraniční rozvojové spolupráce*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012, 287 s. ISBN 978-80-244-3318-9.
2. DOLEŽAL, J., MÁCHAL, P., LACKO, B.: *Projektový management podle IPMA*. 1. vyd. Praha: Grada, 2009, 507 s. ISBN 978-80-247-2848-3.
3. DUŠKOVÁ, Lenka. *Encyklopedie rozvojových studií*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2011, 421 s. ISBN 978-80-244-2948-9.
4. EXNEROVÁ, Věra. *Globální problémy a rozvojová spolupráce: témata, o která se lidé zajímají*. Praha: Člověk v tísni - společnost při ČT, c2005, 255 s. ISBN 80-86961-00-1.
5. HINDLS, Richard, Stanislava HRONOVÁ a Jan SEGER. *Statistika pro ekonomy*. 3. vyd. Praha: Professional Publishing, 2003. str 170,171,201. ISBN 80-86419-34-7.
6. Minařík, B. *Statistika*. 2. vyd. Brno: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita, 2006. 207 s. ISBN 80-7157-929-7.
7. MINAŘÍK, Bohumil, Jana BORŮVKOVÁ a Miloš VYSTRČIL. *Analýzy v regionálním rozvoji*. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2013, 234 s., [8] s.obr. příl. ISBN 978-80-7431-129-1.
8. OPRŠAL, Zdeněk. *Mezinárodní rozvojová spolupráce: vybrané aspekty*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014, 98 s. ISBN 978-80-244-3948-8.
9. OPOČENSKÁ, Martina a Anna KUNOVÁ. *Mikrofinance: globální rozvojové vzdělávání a zahraniční rozvojová spolupráce aneb společně proti chudobě*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Powerprint, 2012, 115 s. ISBN 978-80-87415-49-8.
10. SEDLÁČKOVÁ, H., BUCHTA, K.: *Strategická analýza*. 2. přeprac. dopl. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008, xi, 121 s. ISBN 80-717-9367-1.
11. *Zahraněční rozvojová spolupráce České republiky: příspěvek k odstraňování chudoby ve světě: pohled nevládních neziskových organizací sdružených ve FoRS - Českém fóru pro rozvojovou spolupráci*. Praha: FoRS, 2013, 16 s. ISBN 978-80-905375-8-3.
12. *Zahraněční rozvojová spolupráce České republiky v roce 2011: pohled nevládních neziskových organizací sdružených ve FoRS - Českém fóru pro rozvojovou spolupráci : briefing paper*. Praha: FoRS - České fórum pro rozvojovou spolupráci, 2012, 4 s. ISBN 978-80-905375-1-4.

13. *Zahraniční rozvojová spolupráce v roce 2010: stínová zpráva nevládních neziskových organizací sdružených ve FoRS - Českém fóru pro rozvojovou spolupráci*. Praha: České fórum pro rozvojovou spolupráci - FoRS, 2011, 31 s. ISBN 978-80-904395-6-6.

Sekundární

1. Accession of the Czech Republic to the OECD. In: *Permanent Delegation of the Czech Republic to the OECD in Paris* [online]. 2015 [cit. 2015-03-08]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/oecd.paris/en/the_czech_republic_in_the_oecd/accession_of_the_czech_republic_to_the.html
2. Angola - Vzdělávání. *Člověk v tísni* [online]. [cit. 2015-05-11]. Dostupné z: <http://www.clovekvtisni.cz/cs/humanitarni-a-rozvojova-pomoc/zeme/angola/vzdelavani-1>
3. Background report: ECOSOC HIV/AIDS jako globální problém. In: *Pražský studentský summit* [online]. 2014 [cit. 2015-03-08]. Dostupné z: http://www.studentsummit.cz/data/1423304016181HIV_AIDS-jako-globalni-problem.pdf
4. Ending Poverty and Sharing Prosperity. In: *The world bank: Poverty* [online]. 2015 [cit. 2015-03-08]. Dostupné z: http://www.worldbank.org/content/dam/Worldbank/gmr/gmr2014/GMR_2014_Full_Report.pdf
5. Etiopia. In: *Central intelligence agency: The World Factbook* [online]. 2016 [cit. 2016-05-02]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/et.html>
6. Federal Ministry for Economic Cooperation and Development. *The German Government's 14th Development Policy Report* [online]. Paderborn: Bonifatius Druck und Verlag, 2013 [cit. 2015-12-22]. Dostupné z: http://www.bmz.de/en/publications/archiv/type_of_publication/information_flyer/information_brochures/Materialie224_Weissbuch.pdf
7. Gender and Good Governance. In: *The global development research center* [online]. [cit. 2015-03-08]. Dostupné z: <http://www.gdrc.org/gender/governance/gender-gov.html>

8. Guinea. In: *Central intelligence agency: The World Factbook* [online]. 2016 [cit. 2016-05-02]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/gv.html>
9. Guinea. In: *Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit GmbH* [online]. [cit. 2016-05-15]. Dostupné z: <https://www.giz.de/en/worldwide/327.html>
10. Handbook on constructing composite indicators: methodology and user guide. In: *OECD* [online]. 2008 [cit. 2016-05-15]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/els/soc/handbookonconstructingcompositeindicatorsmethodologyanduserguide.htm>
11. HILGER, Jörg. *Integrated Company Report 2014* [online]. Marktheidenfeld: Schleunungdruck gmbH, 2015 [cit. 2015-12-22]. Dostupné z: <https://www.giz.de/en/downloads/giz2015-iub2014-barrierefrei-web-en.pdf>
12. HÜBELOVÁ, Dana, Veronika ODVÁRKOVÁ a Petr CHALUPA. Vybrané faktory vzdělanostní úrovně modelových států východní Afriky: Komparativní metoda pomocí kompozitního indikátoru. *Geografický časopis* [online]. 2016, **68**(1), 17 [cit. 2016-05-18]. Dostupné z: https://www.sav.sk/index.php?lang=sk&doc=journal-list&part=list_articles&journal_issue_no=11113829#abstract_12071
13. Improve maternal health: Where do we stand?. In: *United Nations Development Programme* [online]. 2014 [cit. 2015-03-08]. Dostupné z: http://www.undp.org/content/undp/en/home/mdgoverview/mdg_goals/mdg5/
14. Informace o zahraniční rozvojové spolupráci České republiky v roce 2014. In: *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. 2015, 2015 [cit. 2016-05-15]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/koncepce_publicace/vyrocni_prehledy/informace_o_zahranicni_rozvojove_5.html
15. International goals: The Monterrey Consensus - securing funding. *Federal Ministry for Economic Cooperation and Development* [online]. [cit. 2015-12-19]. Dostupné z: http://www.bmz.de/en/what_we_do/principles/german-contribution-to-international-development-policy-goals/monterreykonsens/index.html
16. International goals: The Johannesburg Plan of Implementation promoting sustainability. *Federal Ministry for Economic Cooperation and Development* [online]. [cit. 2015-12-19]. Dostupné z: http://www.bmz.de/en/what_we_do/principles/german-contribution-to-international-development-policy-goals/monterreykonsens/index.html
17. International goals: The Aid Effectiveness Agenda – increasing the effectiveness of development cooperation. *Federal Ministry for Economic Cooperation and*

- Development* [online]. [cit. 2015-12-19]. Dostupné z: http://www.bmz.de/en/what_we_do/principles/german-contribution-to-international-development-policy-goals/parisagenda/index.html
18. JAHAN, Selim. *Human Development Report 2015* [online]. In: . Washington DC: Phoenix Design Aid and Accurat s.r.l., 2015, s. 288 [cit. 2016-05-02]. ISBN 978-92-1-126398-5. ISSN 2015. Dostupné z: http://hdr.undp.org/sites/default/files/2015_human_development_report_1.pdf
19. Mezinárodní organizace a veřejná správa. In: *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. [cit. 2015-03-08]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/mezinarodni-spoluprace-92.aspx?q=Y2hudW09Nw%3D%3D>
20. Ministry: Mandate of the Ministry. *Federal Ministry for Economic Cooperation and Development*[online]. [cit. 2015-12-19]. Dostupné z: <http://www.bmz.de/en/ministry/mandate/index.html>
21. Niger. In: *Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit GmbH* [online]. [cit. 2016-05-15]. Dostupné z: <https://www.giz.de/en/worldwide/315.html>
22. Official Development Assistance. In: *Compare your country by OECD* [online]. 2015 [cit. 2016-05-02]. Dostupné z: <http://www.compareyourcountry.org/oda?page=0&cr=68&cr1=oeed&lg=en#>
23. Players: Non-Governmental Organisations. *Federal Ministry for Economic Cooperation and Development*[online]. [cit. 2015-12-19]. Dostupné z: http://www.bmz.de/en/what_we_do/approaches/bilateral_development_cooperation/players/ngos/index.html
24. Players: Political Foundations. *Federal Ministry for Economic Cooperation and Development* [online]. [cit. 2015-12-19]. Dostupné z: http://www.bmz.de/en/what_we_do/approaches/bilateral_development_cooperation/players/political_foundations/index.html
25. Project data: Guinea. *Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH* [online]. [cit. 2015-4-24]. Dostupné z: Project data: Niger. *Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH* [online]. [cit. 2016-4-24]. Dostupné z: https://www.giz.de/projektdaten/index.action?request_locale=en_EN#?region=3&countries=GN
26. Project data: Niger. *Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH* [online]. [cit. 2016-12-19]. Dostupné z:

- https://www.giz.de/projektdaten/index.action?request_locale=en_EN#?region=3&countries=NE
27. Regional Cooperation. In: *Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit GmbH* [online]. [cit. 2016-05-15]. Dostupné z: <https://www.giz.de/en/worldwide/9984.html>
 28. ŘECHKOVÁ, Šárka. Svaz měst a obcí České republiky. In: *Zahraniční rozvojová spolupráce: Co je zahraniční rozvojová spolupráce ČR* [online]. [cit. 2015-03-08]. Dostupné z: <http://www.partnerskamesta.cz/zahranicni-rozvojova-spoluprace/co-je-zahranicni-rozvojova-spoluprace-cr.aspx>
 29. STOJANOV, Robert. Rozvojové cíle tisíciletí. In: *Rozvojovka* [online]. [cit. 2015-03-08]. Dostupné z: <http://www.rozvojovka.cz/rozvojove-cile-tisicileti>
 30. The individual players (selection): Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ). *Federal Ministry for Economic Cooperation and Development* [online]. [cit. 2015-12-19]. Dostupné z: http://www.bmz.de/en/what_we_do/approaches/bilateral_development_cooperation/players/selection/giz/index.html
 31. The individual players (selection): Deutsche Gesellschaft für Technische Zusammenarbeit (GTZ). *Federal Ministry for Economic Cooperation and Development* [online]. [cit. 2015-12-19]. Dostupné z: http://www.bmz.de/en/what_we_do/approaches/bilateral_development_cooperation/players/selection/gtz/index.html
 32. The individual players (selection): InWEnt. *Federal Ministry for Economic Cooperation and Development* [online]. [cit. 2015-12-19]. Dostupné z: http://www.bmz.de/en/what_we_do/approaches/bilateral_development_cooperation/players/selection/inwent/index.html
 33. United Nations. Resolution adopted by General Assembly on 25 September 2015: Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development. *United Nations 2015: Time for Global Action* [online]. 2015 [cit. 2015-12-22]. Dostupné z: http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=E
 34. What is a composite indicator? In: *Composite Indicators Research Group* [online]. 2014 [cit. 2016-05-15]. Dostupné z: <https://composite-indicators.jrc.ec.europa.eu/?q=content/what-composite-indicator>

35. Where we work: BMZ, KfW and GIZ head offices. *Federal Ministry for Economic Cooperation and Development*[online]. [cit. 2015-12-19]. Dostupné z: http://health.bmz.de/where_we_work/BMZ_KfW_GIZ_head_offices/index.jsp
36. Základní dokumenty. In: *Česká rozvojová agentura* [online]. [cit. 2015-03-08]. Dostupné z: <http://www.czda.cz/cra/zakladni-dokumenty.htm>
37. Základní dokumenty. In: *Česká Rozvojová Agentura* [online]. 2015 [cit. 2016-05-15]. Dostupné z: http://www.czda.cz/editor/filestore/File/Zakladnidokumenty/Vyrocnizpravy/Vyrocnizprava_CRA_2014.pdf

9 Seznam zkratk

AGS	Social Improvement Network
AU	Africká unie
AUC	Komise africké unie
BMZ	Ministerstvo pro ekonomickou spolupráci a rozvoj
CDG	Carl Duisburg Society
CDI	Commitment to Development Index
CONCORD	Evropská konfederace nevládních organizací
ČR	Česká republika
ČRA	Česká rozvojová agentura
DAC	Výbor pro rozvojovou pomoc
DED	Německá rozvojová služba
DSE	Německá nadace pro mezinárodní rozvoj
EDF	European Development Fund
ES	Evropské společenství
EU	Evropská unie
EZE	Protestantské sdružení pro spolupráci v rozvoji
FoRS	České fórum pro rozvojovou spolupráci
GIZ	Německá společnost pro mezinárodní spolupráci
GTP	Plán růstu a transformace
GTZ	Podnik soukromého práva
HDI	Index lidského rozvoje
HND	Hrubý národní produkt
IATI	Iniciativa mezinárodní pomoci
MDG	Milenium Development Goals
MZV	Ministerstvo zahraničních věcí
NNO	Nezávislá nezisková organizace
OECD	Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj
ODA	Oficiální rozvojová pomoc
ORS	Odboru rozvojové spolupráce a humanitární pomoci
OSN	Organizace spojených národů
RS	Rozvojová spolupráce
SDGs	Cíle udržitelného rozvoje

UNDP	United Nations Development Programme
UNICEF	Dětský fond Organizace spojených národů
WB	Světová banka
ZRS	Zahraniční rozvojová spolupráce

10 Přílohy

Příloha 1 - Rozvojové cíle tisíciletí (MDGs)

- je program, vytvořený Organizací spojených národů v rámci boje proti chudobě. Tento program byl vytvořen v roce 2000 na zvláštním zasedání Valného shromáždění OSN v New Yorku, k jeho plnění se zavázali všechny členské státy OSN podpisem tzv. Miléniové deklarace. Tato deklarace vymezuje osm základních cílů, které se skládají z dalších 21 dílčích cílů, a jsou měřeny 60 oficiálními indikátory. Jako výchozí rok pro hodnocení jejich plnění byl zvolen rok 1990.

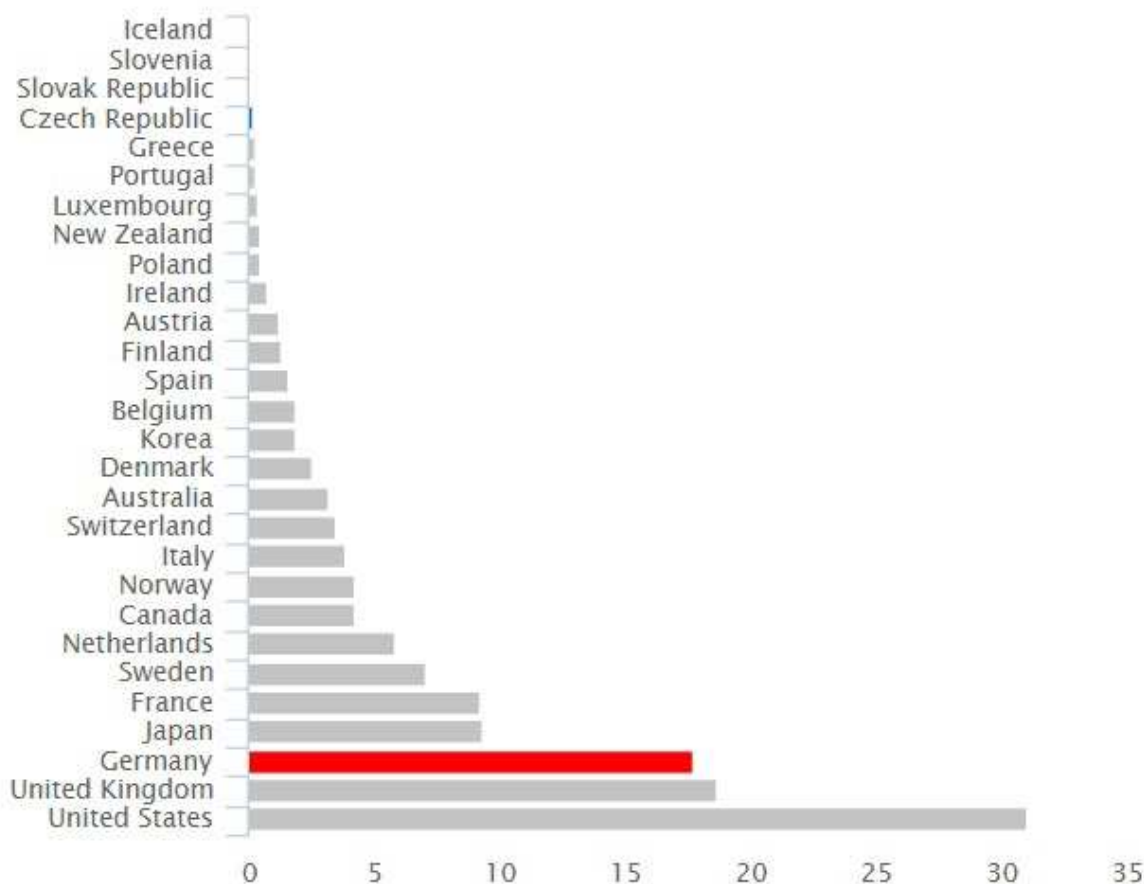
Osm cílů zahrnuje tyto oblasti:

1. Odstranit extrémní chudobu a hlad;
2. Dosáhnout základního vzdělání pro všechny;
3. Prosazovat rovnost pohlaví a posílit roli žen ve společnosti;
4. Snížit dětskou úmrtnost;
5. Zlepšit zdraví matek;
6. Bojovat s HIV/AIDS, malárií a dalšími nemocemi;
7. Zajistit udržitelný stav životního prostředí;
8. Budovat světové partnerství pro rozvoj.

MDGs jsou hodnoceny kladně z hlediska ideologického a morálního, panuje však i názor, že některé z cílů jsou nedostatečné. Mají příliš globální charakter a neodpovídají aktuálním situacím jednotlivých států. Mohou tedy neúmyslně pominout ty problémy, které jsou závažné, avšak nikoli prioritní při plnění plánu. Faktem avšak stále zůstává to, že tento plán je zatím nejrozsáhlejší iniciativa v historii rozvojové spolupráce. (Dušková; 2011; str. 274-276)

Příloha 2 - Výše poskytované ODA v roce 2015 (v miliardách dolarů)

ODA - USD billion (2015)

Zdroj: compareyourcountry.org; 2016

Příloha 3 - Země zařazené do složky Low Human Development indexu HDI

TABLE 1 HUMAN DEVELOPMENT INDEX AND ITS COMPONENTS

HDI rank	Human Development Index (HDI)	
	Value	
	2014	
LOW HUMAN DEVELOPMENT		
145	Kenya	0.548
145	Nepal	0.548
147	Pakistan	0.538
148	Myanmar	0.536
149	Angola	0.532
150	Swaziland	0.531
151	Tanzania (United Republic of)	0.521
152	Nigeria	0.514
153	Cameroon	0.512
154	Madagascar	0.510
155	Zimbabwe	0.509
156	Mauritania	0.506
156	Solomon Islands	0.506
158	Papua New Guinea	0.505
159	Comoros	0.503
160	Yemen	0.498
161	Lesotho	0.497
162	Toqo	0.484
163	Haiti	0.483
163	Rwanda	0.483
163	Uganda	0.483
166	Berim	0.480
167	Sudan	0.479
168	Djibouti	0.470
169	South Sudan	0.467
170	Senegal	0.466
171	Afghanistan	0.465
172	Côte d'Ivoire	0.462
173	Malawi	0.445
174	Ethiopia	0.442
175	Gambia	0.441
176	Congo (Democratic Republic of the)	0.433
177	Liberia	0.430
178	Guinea-Bissau	0.420
179	Mali	0.419
180	Mozambique	0.416
181	Sierra Leone	0.413
182	Guinea	0.411
183	Burkina Faso	0.402
184	Burundi	0.400
185	Chad	0.392
186	Eritrea	0.391
187	Central African Republic	0.350
188	Niger	0.348

Zdroj: Human development report str 210-211

Příloha 4 – Nejznámější rozvojové agentury

Zkratka	Anglický název	Český překlad
CIDA	Canadian International Development Agency	Kanadská agentura pro mezinárodní rozvoj
USAID	United States Agency for International Development	Agentura Spojených států pro mezinárodní rozvoj
JICA	Japan International Cooperation Agency	Japonská agentura mezinárodní spolupráce
NORAD	Norwegian Agency for Development Cooperation	Norská agentura rozvojové spolupráce
DANIDA	Danish International Cooperation Agency	Dánská agentura mezinárodní rozvojové spolupráce
SIDA	Swedish International Development Cooperation Agency	Švédská agentura mezinárodní rozvojové spolupráce
SDC	Swiss Agency for Development and Cooperation	Švýcarská agentura rozvoj spolupráci
DFID	Department for International Development	Ministerstvo rozvojové spolupráce Velké Británie

Zdroj: Dušková; 2011; str. 272-273

Příloha 5 - Deset největších příjemců české ODA

2014	
Země	mil. Kč
Ukrajina	171,48
Afghánistán	120,94
Moldavsko	103,78
Etiopie	77,32
Bosna a Hercegovina	76,22
Gruzie	59,72
Mongolsko	56,66
Kosovo	44,78
Sýrie	38,53
Srbsko	35,43

zdroj: mzv.cz; Statistická příloha 2011-2014

Příloha 6 – Vstupní data pro výpočet pracovní síly v % rok 2008

Stát	Populace celkem	Pracovní síla	Pracovní síla %
Etiopie	83079608	38230995	46,01730307
Guinea	10427356	4187337	40,15722682
Niger	15085130	4899723	32,48048244

zdroj: worldbank.org, výpočet pomocí Excelu

Příloha 7 - Vstupní data pro výpočet pracovní síly v % rok 2014

Stát	Populace celkem	Pracovní síla	Pracovní síla %
Etiopie	96958732	47012009	48,48661697
Guinea	12275527	5060746	41,22630336
Niger	19113728	6132741	32,08553036

zdroj: worldbank.org, výpočet pomocí Excelu

Tabulka 8 - Základní popisné statistiky pro rok 2008

	Průměr	Směrodatná odchylka	Rozptyl
Školní docházka	62,0505	16,53274	273,3315
Nezaměstnanost	4,1000	1,81934	3,3100
Úmrtnost	116,4000	27,49018	755,7100
Pracovní síla	39,5517	6,78870	46,0864
Rozšíření HIV	1,3667	0,40415	0,1633
Růst HDP	8,4377	3,09064	9,5521

Zdroj: worldbank.org, vlastní zpracování v programu Statistika

Příloha 9 - Základní popisné statistiky pro rok 2014

	Průměr	Směrodatná odchylka	Rozptyl
Školní docházka	73,86407	12,03438	144,8263
Nezaměstnanost	4,03333	1,93477	3,7433
Úmrtnost	86,13333	21,11334	445,7733
Pracovní síla	40,59947	8,21850	67,5437
Rozšíření HIV	1,10000	0,55678	0,3100
Růst HDP	5,85973	5,02108	25,2113

Zdroj: worldbank.org, vlastní zpracování v programu Statistika